

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Сумська філія
Кафедра соціально-економічних дисциплін

Навчально-методичні матеріали
з освітньої компоненти загально професійної підготовки

«Основні положення Правил дорожнього руху»

навчального плану первинної професійної підготовки поліцейських
робітничої професії 5162 "Поліцейський", спеціалізація: патрульна поліція,
кваліфікація: поліцейський підрозділів превентивної діяльності

Суми 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023р. № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою
Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.2023р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-економічних дисциплін Протокол
від 29.08.2023р. № 2

Розробники:

викладач кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС,
Ніколаєнко В.Г.

Рецензенти:

1. Директор ТОВ «СВВВ Інтерком » Клименко В.І.
2. Т.в.о. завідувача кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3 ХНУВС, капітан поліції , кандидат педагогічних наук, доцент М.Боровик

**1.10. Типова навчальна програма з предмета
«Основні положення правил дорожнього руху» (ЗПК-10)**

№ з/п	Навчальні теми	Кількість годин	
		Усього	З них на практичні роботи
1	Загальні положення правил та безпека дорожнього руху	2	
2	Методи регулювання дорожнього руху	2	
3	Порядок дорожнього руху на території України	3	
	Проміжний контроль (залік)	1	
	Усього годин	8	

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

за темою № 1

«Загальні положення правил та безпека дорожнього руху»

Лекція – 2 год.

Мета: сформуванню розуміння загальних положень правил дорожнього руху, обов'язків і прав учасників дорожнього руху.

Навчальне обладнання, ТЗН: мультимедійний проектор, комп'ютер.

Наочні засоби: Правила дорожнього руху, ілюстрації до Правил дорожнього руху.

Міжпредметні зв'язки: Організаційно-правові основи діяльності Національної поліції.

План лекції

1. Нормативно правові акти, які здійснюють правове регулювання суспільних відносин у сфері дорожнього руху та його безпеки.
2. Загальні положення Правил дорожнього руху України.
3. Обов'язки і права водіїв механічних транспортних засобів.
4. Обов'язки і права пішоходів.
5. Обов'язки і права пасажирів.
6. Вимоги до велосипедистів.
7. Вимоги до осіб, які керують гужовим транспортом, і погоничів тварин.

Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Міжнародна Конвенція « Про дорожній рух » (Відень 1968р.) ;
2. Про автомобільний транспорт : Закон України від 05.04.2001 № 2344-III. 07.05.2017) // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення 07.05.2017. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2344-14>.
3. Про дорожній рух : Закон України від 30.06.1993 № 3353-XII // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 27.09.2018. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>.
4. Про Правила дорожнього руху : Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 року №1306 // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 24.02.2021. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-п>.
5. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 28.08.2018. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
6. Про транспорт : Закон України від 10.11.1994 № 232/94ВР // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 28.12.2015. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/232/94-вр>.
7. Закон України « Про автомобільні дороги »;
8. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів»;

9. Про затвердження Порядку проведення обов'язкового технічного контролю та обсягів перевірки технічного стану транспортних засобів, технічного опису та зразка протоколу перевірки технічного стану транспортного засобу: Постанова КМУ від 30.01.2012 № 137;
10. ДСТУ 4100:2014 «Знаки дорожні. Загальні технічні умови. Правила застосування»;
11. Про затвердження Правил паркування транспортних засобів : Постанова КМУ від 3.12.2009 № 1342 // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 05.04.2017. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1342-2009-п>.
12. Про внесення змін до ПДР України : Постанова КМУ від 24.02.2021 № 152;
14. Європейська Угода про міжнародне перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ) від 30.09.1957 р.

Допоміжна література:

1. Дерех З. Д. Правила дорожнього руху з коментарями і ілюстраціями / З. Д. Дерех. Київ : Арії, 2020. 53 с.
2. Правила дорожнього руху з коментарями та ілюстраціями : навч. посіб. / ТОВ «Видавництво «Моноліт» 2023. 217 с.

Текст лекції

1. Нормативно правові акти, які здійснюють правове регулювання суспільних відносин у сфері дорожнього руху та його безпеки.

До нормативно-правових актів, які регламентують інформаційне забезпечення безпеки дорожнього руху відносяться: закони України «Про дорожній рух» , «Про автомобільний транспорт» , «Про автомобільні дороги», «Про перевезення небезпечних вантажів» , постанови Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 р. № 1306 «Про Правила дорожнього руху» , від 7 вересня 1998 р. № 1388 «Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів» , від 8 травня 1993 р. № 340 «Про затвердження Положення про порядок видачі посвідчень водія та допуску громадян до керування транспортними засобами» , від 8 листопада 2006 р. № 1567 «Про затвердження Порядку здійснення державного контролю на автомобільному транспорті» , від 18 січня 2001 р. № 30 «Про проїзд великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами», від 31 січня 2006 р. № 80/2006 «Про Єдину комп'ютерну інформаційну систему правоохоронних органів з питань боротьби зі злочинністю тощо. Усі ці нормативно-правові акти відіграють важливе значення у забезпеченні стабільності в економіці держави,

які покликані удосконалити процес забезпечення безпеки дорожнього руху, надання однакових прав і обов'язків усім суб'єктам та усунення недоліків, що існують в інформаційній сфері. Зобов'язання України, як суб'єкта міжнародного права, дотримуватися його певних принципів та норм, перспектива інтеграції нашої держави у світовий інформаційний простір вимагають активної національно-правової імплементації міжнародно-правових стандартів в інформаційній галузі у відповідне внутрішнє законодавство. Серед міжнародно-правових актів, які діють у сфері безпеки дорожнього руху, можна виділити: конвенції ООН від 08.11.1968 р. «Конвенція про дорожній рух» (Відень 1968р.) , «Конвенція про дорожні знаки і сигнали» (Відень 1968р.) , Європейська Угода про міжнародне перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ) від 30.09.1957 р., Конвенцію про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і багажу від 09.10.1997 р. та інші.

Система правового регулювання адміністративних правопорушень

При оформленні матеріалів за наслідками скоєння адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху поліцейський у своїй діяльності має керуватися:

- Конституцією України;
- Законом України « Про національну поліцію »;
- Законом України « Про дорожній рух »;
- Кодексом України про адміністративні правопорушення;
- Наказом МВС України №1395 від 07.11.2015р.
- Правилами дорожнього руху України;

2. Загальні положення Правил дорожнього руху України.

Загальним положенням, термінам і визначенням присвячений перший розділ Правил дорожнього руху України (надалі ПДР). Їхнє чітке розуміння має вирішальне значення для при виконанні вимог, викладених в інших розділах ПДР.

Перший розділ містить понад 70 визначень, які використовуються в ПДР.

Правові основи взаємин всіх учасників дорожнього руху базуються на положеннях чинного законодавства. Відповідно до Закону України «Про дорожній рух» ПДР встановлюють єдиний порядок дорожнього руху на всій території України. Інші нормативні акти, що стосуються особливостей дорожнього руху (перевезення спеціальних вантажів, експлуатація транспортних засобів окремих видів, рух на закритій території тощо), базуються вимогах цих Правил.

В Україні діють єдині, що мають нормативний характер Правила дорожнього руху, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 року № 1306 із змінами та доповненнями. Як правовий документ ґрунтуються на Законі України «Про дорожній рух». Встановлюють та

регулюють порядок руху та взаємодію учасників дорожнього руху, що дозволяє забезпечувати безпеку усіх учасників дорожнього руху.

В Україні встановлено **правосторонній рух** транспортних засобів. Ця норма є основоположною і стосується в першу чергу водіїв та пішоходів. У відповідності до цього положення в Україні експлуатуються конструкції механічних транспортних засобів (ліве кермо, світло фар повинно охоплювати праве узбіччя), розміщують технічні засоби регулювання руху (дорожні знаки, світлофори встановлюються з правого боку), наноситься дорожня розмітка.

Учасник дорожнього руху - особа, яка бере безпосередню участь у процесі руху на дорозі як *пішохід, водій, пасажир, погонич тварин, велосипедист, а також особа, яка рухається в кріслі колісному*;

Термін визначає коло осіб, які беруть безпосередню участь у процесі руху на дорозі і, таким чином виключає випадки більш широкого його тлумачення.

ПДР діють у межах автомобільної дороги.

1.10. Терміни, що наведені у цих Правилах, мають таке значення:

Автомобільна дорога, вулиця (дорога) – частина території, у тому числі в населеному пункті, призначена для руху транспортних засобів і пішоходів, з усіма розташованими на ній спорудами (мостами, шляхопроводами, естакадами, надземними й підземними пішохідними переходами) і засобами організації дорожнього руху, обмежена по ширині зовнішнім краєм тротуарів або краєм смуги відводу.

До автодороги може бути приєднана **прилегла територія** – така, що примикає до краю проїзної частини й *не призначена для наскрізного проїзду*, а тільки для в'їзду у двори, на стоянки, АЗС, будівельні тощо або виїзду з них.

Цей термін містить у собі також спеціально побудовані тимчасові дороги, крім довільно накатаних доріг (колій).

Перевага в русі – *право на першочерговий рух відносно інших учасників дорожнього руху*.

Дати дорогу – вимога до учасника дорожнього руху не продовжувати або не відновляти рух, не здійснювати яких-небудь маневрів (за винятком вимоги звільнити займану смугу руху), якщо це може змусити інших учасників дорожнього руху, що мають перевагу, змінити напрямок руху або швидкість.

Головна дорога - *дорога з покриттям відносно ґрунтової або та, що позначається знаками 1.22, 1.23.1-1.23.4 і 2.3. Наявність на другорядній дорозі покриття безпосередньо перед перехрестям не прирівнює її за значенням до перехрещуваної*;

велосипед - транспортний засіб, *крім крісел колісних*, що приводиться в рух мускульною силою людини, яка знаходиться на ньому;

мопед - двоколісний транспортний засіб, який має двигун з робочим об'ємом до 50 куб.см або електродвигун потужністю до 4 кВт;

мотоцикл - двоколісний механічний транспортний засіб з боковим причепом або без нього, що має двигун з робочим об'ємом 50 куб.см і більше. До мотоциклів прирівнюються моторолери, мотоколяски, триколісні та інші механічні транспортні засоби, дозволена максимальна маса яких не перевищує 400 кг

крісло колісне - спеціально сконструйований колісний засіб, який призначений для руху на дорозі осіб з інвалідністю або осіб, які відносяться до інших маломобільних груп населення. Крісло колісне має щонайменше двоє коліс та обладнується двигуном чи приводиться в рух мускульною силою людини;

транспортний засіб - *пристрій, призначений для перевезення людей і (або) вантажу, а також встановленого на ньому спеціального обладнання чи механізмів;*

механічний транспортний засіб - транспортний засіб, що приводиться в рух з допомогою двигуна. Цей термін поширюється на трактори, самохідні машини і механізми, а також тролейбуси та транспортні засоби з електродвигуном потужністю понад 3 кВт;

рейковий транспортний засіб - трамвай та платформи із спеціальним обладнанням, що рухаються трамвайними коліями. Усі інші транспортні засоби, що беруть участь у дорожньому русі, вважаються нерейковими;

власник транспортного засобу - фізична або юридична особа, яка володіє майновими правами на транспортний засіб, що підтверджується відповідними документами;

легковий автомобіль - автомобіль з кількістю місць для сидіння не більше дев'яти, з місцем водія включно, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення пасажирів та їх багажу із забезпеченням необхідного комфорту та безпеки;

автобус - автомобіль з кількістю місць для сидіння більше дев'яти з місцем водія включно, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення пасажирів та їх багажу із забезпеченням необхідного комфорту та безпеки;

мікроавтобус - одноповерховий автобус з кількістю місць для сидіння не більше сімнадцяти з місцем водія включно;

маршрутні транспортні засоби (транспортні засоби загального користування) - автобуси, мікроавтобуси, тролейбуси, трамваї і таксі, що рухаються за встановленими маршрутами та мають визначені місця на дорозі для посадки (висадки) пасажирів;

вантажний автомобіль - автомобіль, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення вантажів;

денні ходові вогні - зовнішні світлові прилади білого кольору, передбачені конструкцією транспортного засобу, установлені спереду транспортного засобу і

призначені для покращення видимості транспортного засобу під час його руху у світлий час доби;

крайнє положення на проїзній частині - положення транспортного засобу на відстані від краю проїзної частини (середини проїзної частини або розділювальної смуги), яка не дає можливості рухатися попутному транспортному засобу (у тому числі двоколісному) ще ближче до краю проїзної частини (середини проїзної частини або розділювальної смуги);

маневрування (маневр) - початок руху, перестроювання транспортного засобу в русі з однієї смуги на іншу, поворот праворуч чи ліворуч, розворот, з'їзд з проїзної частини, рух заднім ходом;

дорожньо-транспортна пригода - подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або поранені люди чи завдані матеріальні збитки;

залишення місця дорожньо-транспортної пригоди - дії учасника дорожньо-транспортної пригоди, спрямовані на приховання факту такої пригоди або обставин її скоєння, які спричинили необхідність проведення поліцейськими заходів щодо встановлення (розшуку) цього учасника та (або) розшуку транспортного засобу;

зупинка – припинення руху транспортного засобу на час **до 5 хв., або більше**, якщо це необхідно для посадки (висадки) пасажирів, навантаження (розвантаження) вантажу, виконання вимог ПДР (надання переваги в русі, виконання вимог регулювальника, сигналів світлофора тощо).

вимушена зупинка – припинення руху транспортного засобу, пов'язане з його технічним станом або небезпекою, створюваною перевезеним вантажем, станом водія (пасажира) або перешкодою на дорозі.

стоянка – припинення руху транспортного засобу на час **більше, ніж 5 хв.**, за причинами, не пов'язаними з необхідністю виконання вимог ПДР, пов'язаних з посадкою (висадкою) пасажирів, завантаженням (розвантаженням) вантажу.

регулювальник - поліцейський, що виконує регулювання дорожнього руху у форменому одязі підвищеної видимості з елементами із світлоповертального матеріалу за допомогою жезлу, свистка. До регулювальника прирівнюються працівники військової інспекції безпеки дорожнього руху, дорожньо-експлуатаційної служби, черговий на залізничному переїзді, поромній переправі, які мають відповідне посвідчення та нарукавну пов'язку, жезл, диск з червоним сигналом чи світлоповертачем, червоний ліхтар або прапорець та виконують регулювання у форменому одязі;

Учасники дорожнього руху зобов'язані знати й неухильно виконувати вимоги ПДР, а також бути взаємно ввічливими. Знання Правил є обов'язковим для кожного учасника дорожнього руху. Чітке виконання їх положень сприяє взаємній довірі і повазі, безпечному співіснуванню на дорозі всіх учасників дорожнього руху. Незнання Правил дорожнього руху не звільняє від відповідальності за їх порушення. У якості учасників дорожнього руху

законодавець визначає **шість груп**: *водії, пішоходи, пасажери, погоничі тварин велосипедисти, особи які рухаються в кріслі колісному*. Усі категорії є рівними та повинні виконувати вимоги ПДР.

особа, яка рухається в кріслі колісному - особа з інвалідністю або особа, яка відноситься до інших маломобільних груп населення і самостійно рухається на дорозі в кріслі колісному;

дитяча утримуюча система — обладнання, що здатне утримувати дитину в сидячому або нахиленому положенні, яка у разі зіткнення або різкого гальмування транспортного засобу зменшує небезпеку травмування дитини, що в ньому перебуває, шляхом обмеження рухливості її тіла;”.

сільськогосподарська техніка- трактори, самоходні шасі, самоходні сільськогосподарські, дорожньо-будівельні, меліоративні машини та інші механізми;

Кожний учасник дорожнього руху має право розраховувати на те, що й інші учасники виконують ці Правила. Відступ від їх вимог може порушити встановлений порядок дорожнього руху і створити загрозу для його безпеки, так як в цих випадках інші учасники дорожнього руху будуть діяти згідно з вимогами Правил і розраховувати на взаємне дотримання їх будь-яким іншим особою.

З урахуванням характеру порушення Правил і тяжкості їх наслідків відповідальність настає диференційована: за умови наявності причинного зв'язку між фактом порушення Правил і негативними наслідками настає більш суворі відповідальність. Наявність цієї норми дозволяє, наприклад, пішоходу розраховувати на те, що за кермом транспортного засобу, що рухається знаходиться особа, що вміє керувати транспортним засобом, що має спеціальну підготовку та відповідний документ, і що в разі перетину траєкторій руху транспортного засобу і пішохода водій цього транспортного засобу буде діяти саме так, як йому наказано Правилами.

Дії або бездіяльність учасників дорожнього руху та інших осіб не повинні створювати небезпеку чи перешкоду для руху, загрожувати життю або здоров'ю громадян, завдавати матеріальних збитків. Особа, яка створила такі умови, зобов'язана негайно вжити заходів щодо забезпечення безпеки дорожнього руху на цій ділянці дороги та вжити всі можливі заходи для усунення перешкод, а якщо це неможливо, попередити про них інших учасників дорожнього руху, повідомити підрозділ поліції, власника дороги або уповноважений орган. Ілюстрацією бездіяльності є ненадання необхідної допомоги постраждалому в ДТП або не усунення перешкоди на дорозі (випав і не прибралий водієм вантаж під час його перевезення).

Водії зобов'язані бути **особливо уважними** до таких категорій учасників дорожнього руху, як *велосипедисти, особи, які рухаються в кріслах колісних, та пішоходи*. Усі учасники дорожнього руху повинні бути **особливо обережними до дітей, людей похилого віку та осіб з явними ознаками інвалідності**. Цей пункт ПДР закріплює гарантії безпеки окремих категорій учасників дорожнього руху,

які в силу певних обставин (вік, стан здоров'я) не можуть чітко виконати вимоги Правил або недостатньо усвідомлюють, що вони своєю поведінкою створюють перешкоду чи небезпеку для інших учасників руху.

3. Обов'язки і права водіїв механічних транспортних засобів.

водій - особа, яка керує транспортним засобом і має посвідчення водія (посвідчення тракториста-машиніста, тимчасовий дозвіл на право керування транспортним засобом, тимчасовий талон на право керування транспортним засобом) відповідної категорії. Водієм також є особа, яка навчає керуванню транспортним засобом, перебуваючи безпосередньо в транспортному засобі;

2.1. Водій механічного транспортного засобу повинен мати при собі:

а) посвідчення водія на право керування транспортним засобом відповідної категорії;

б) реєстраційний документ на транспортний засіб (для транспортних засобів Збройних Сил, Національної гвардії, Держприкордонслужби, Держспецтрансслужби, Держспецзв'язку, Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту - технічний талон);

в) у разі встановлення на транспортних засобах проблискових маячків та (або) спеціальних звукових сигнальних пристроїв - **дозвіл**, виданий уповноваженим органом МВС, а у разі встановлення проблискового маячка оранжевого кольору на великогабаритних та великовагових транспортних засобах - **дозвіл**, виданий уповноваженим підрозділом Національної поліції, крім випадків встановлення проблискових **маячків оранжевого кольору** на сільськогосподарській техніці, ширина якої перевищує **2,6м**;

г) на **маршрутних транспортних засобах** - схему маршруту та розклад руху; на великовагових і великогабаритних транспортних засобах та транспортних засобах, що здійснюють дорожнє перевезення небезпечних вантажів, - документацію відповідно до вимог спеціальних правил; що визначаються Європейською угодою про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів;

г) **чинний страховий поліс** (страховий сертифікат "Зелена картка") про укладення договору обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів або чинний внутрішній електронний договір зазначеного виду обов'язкового страхування у візуальній формі страхового поліса (на електронному або паперовому носії), відомості про який підтверджуються інформацією, що міститься в єдиній централізованій базі даних, оператором якої є Моторне (транспортне) страхове бюро України. Водії, які відповідно до законодавства звільняються від обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів на території України, повинні мати при собі відповідні **підтвердні документи** (посвідчення);

{Підпункт "г" пункту 2.1 в редакції Постанов КМ [№ 16 від 06.01.2005](#), [№ 258 від 27.03.2019](#)}

д) у разі встановлення на транспортному засобі розпізнавального знака “Водій з інвалідністю” - документ, що підтверджує інвалідність водія або пасажирів (крім водіїв з явними ознаками інвалідності або водіїв, які перевозять пасажирів з явними ознаками інвалідності).

2.2. Власник транспортного засобу, а також особа, яка використовує такий транспортний засіб на законних підставах, можуть передавати керування транспортним засобом іншій особі, що має при собі посвідчення водія на право керування транспортним засобом відповідної категорії.

Власник транспортного засобу може передавати такий засіб у користування іншій особі, що має посвідчення водія на право керування транспортним засобом відповідної категорії, передавши їй реєстраційний документ на цей транспортний засіб.

2.3. Для забезпечення безпеки дорожнього руху водій зобов'язаний:

а) перед виїздом перевірити і забезпечити технічно справний стан і комплектність транспортного засобу, правильність розміщення та кріплення вантажу;

б) бути уважним, стежити за дорожньою обстановкою, відповідно реагувати на її зміну, стежити за правильністю розміщення та кріплення вантажу, технічним станом транспортного засобу і не відволікатися від керування цим засобом у дорозі;

в) на автомобілях, обладнаних засобами пасивної безпеки (підголовники, реміні безпеки), користуватися ними і не перевозити пасажирів, не пристебнутих ремнями безпеки. Дозволяється не пристігатися в населених пунктах, водіям і пасажирів з інвалідністю, фізіологічні особливості яких заважають користуватися ремнями безпеки, водіям і пасажирів оперативних та спеціальних транспортних засобів ;

г) під час руху на мотоциклі і мопеді бути в застібнутому мотошоломі і не перевозити пасажирів без застібнутих мотошоломів;

г) не забруднювати проїзну частину та смугу відведення автомобільних доріг;

д) не створювати своїми діями загрози безпеці дорожнього руху;

е) повідомляти дорожньо-експлуатаційним організаціям або уповноваженим підрозділам Національної поліції про виявлені факти створення перешкод для дорожнього руху;

є) не вчиняти дій, внаслідок яких може бути пошкоджено автомобільні дороги та їх складові, а також завдано шкоди користувачам.

2.4. На вимогу поліцейського водій повинен зупинитися з дотриманням вимог цих Правил, а також:

- а) пред'явити для перевірки документи, зазначені в пункті 2.1;
- б) дати можливість перевірити номери агрегатів і комплектність транспортного засобу;
- в) дати можливість оглянути транспортний засіб відповідно до законодавства за наявності на те законних підстав, у тому числі провести з використанням спеціальних пристроїв (приладів) перевірку технічного стану транспортних засобів, які відповідно до законодавства підлягають обов'язковому технічному контролю.

2.4¹. У місці здійснення габаритно-вагового контролю на вимогу працівника пункту габаритно-вагового контролю або поліцейського водій вантажного автомобіля (в тому числі механічного транспортного засобу) повинен зупинитися з дотриманням вимог цих Правил, а також:

- а) передати для перевірки документи, зазначені в підпунктах "а", "б" і "г" пункту 2.1 цих Правил;
- б) надати транспортний засіб та причіп (за наявності) для вагового та/або габаритного контролю відповідно до встановленої процедури.

2.4². У разі виявлення під час здійснення габаритно-вагового контролю невідповідності фактичних вагових та/або габаритних параметрів установленим нормам і правилам рух такого транспортного засобу та/або причепа забороняється до отримання в установленому порядку дозволу на проїзд автомобільними дорогами транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні, про що складається відповідний акт.

2.4³. На ділянках доріг у межах прикордонної смуги та контрольованого прикордонного району на вимогу уповноваженої особи Держприкордонслужби водій повинен зупинитися з дотриманням вимог цих Правил, а також:

- а) пред'явити для перевірки документи, зазначені в підпункті "б" пункту 2.1;
- б) дати можливість оглянути транспортний засіб і перевірити номери його агрегатів.

2.5. Водій повинен на вимогу поліцейського пройти в установленому порядку медичний огляд з метою встановлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

2.6. За рішенням поліцейського за наявності відповідних підстав водій зобов'язаний пройти позачерговий медичний огляд з метою визначення здатності безпечно керувати транспортним засобом.

2.7. Водій, *крім водіїв транспортних засобів дипломатичних та інших представництв іноземних держав, міжнародних організацій, оперативних і спеціальних транспортних засобів*, повинен надавати транспортний засіб:

а) поліцейським та працівникам охорони здоров'я для доставки до найближчого закладу охорони здоров'я осіб, які потребують екстреної (швидкої) медичної допомоги;

б) поліцейським для виконання непередбачених і невідкладних службових обов'язків, пов'язаних із переслідуванням правопорушників, доставкою їх до органів Національної поліції, та для транспортування пошкоджених транспортних засобів.

ПриПримітки:	1. Д Для транспортування пошкоджених транспортних засобів залу залучаються лише вантажні автомобілі.
	2. О Особа, яка скористалася транспортним засобом, повинна вида видати довідку із зазначенням пройденої відстані, тривалості поїз поїздки , свого прізвища, посади. номера посвідчення, повного найменування свого підрозділу чи організації.

2.8. Водій з інвалідністю, що керує мотоколяскою або автомобілем, позначеними розпізнавальним знаком “Водій з інвалідністю”, або водій, що перевозить пасажирів з інвалідністю, може відступати від вимог дорожніх знаків 3.1, 3.2 і 3.35 - 3.38, а також знака 3.34 за наявності під ним таблички 7.18.

2.9. Водієві забороняється:

а) керувати транспортним засобом у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції;

б) керувати транспортним засобом у хворобливому стані, у стані стомлення, а також перебуваючи під впливом лікарських препаратів, що знижують швидкість реакції і увагу;

в) керувати транспортним засобом, не зареєстрованим в уповноваженому органі МВС, або таким, що не пройшов відомчу реєстрацію в разі, якщо законом встановлена обов'язковість її проведення, а також без номерного знака або з номерним знаком, що:

не належить цьому засобу;

не відповідає вимогам стандартів;

закріплений не в установленому для цього місці;

*закритий іншими предметами чи забруднений, що не дає змоги чітко визначити символи номерного знаку з відстані **20 м**;*

неосвітлений (у темну пору доби або в умовах недостатньої видимості) чи перевернутий;

г) передавати керування транспортним засобом особам, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, у хворобливому стані;

г) передавати керування транспортним засобом особам, які не мають при собі посвідчення на право керування ним, якщо це не стосується навчання водінню відповідно до вимог розділу 24 цих Правил;

д) під час руху транспортного засобу користуватися засобами зв'язку, тримаючи їх у руці (за винятком водіїв оперативних транспортних засобів під час виконання ними невідкладного службового завдання);

е) користуватися розпізнавальним знаком “Водій з інвалідністю” за відсутності у водія чи пасажирів документів, що підтверджують інвалідність (крім водіїв з явними ознаками інвалідності або водіїв, які перевозять пасажирів з явними ознаками інвалідності).

2.10. У разі причетності до дорожньо-транспортної пригоди водій зобов'язаний:

а) негайно зупинити транспортний засіб і залишатися на місці пригоди;

б) увімкнути аварійну сигналізацію і встановити знак аварійної зупинки відповідно до вимог пункту 9.10 цих Правил;

в) не переміщати транспортний засіб і предмети, що мають причетність до пригоди;

г) вжити можливих заходів для надання домедичної допомоги потерпілим, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги, а в разі відсутності можливості вжити зазначених заходів звернутися по допомогу до присутніх і відправити потерпілих до закладу охорони здоров'я;

г) у разі неможливості виконати дії, перелічені в підпункті "г" пункту 2.10 цих Правил, відвезти потерпілого до найближчого лікувального закладу своїм транспортним засобом, попередньо зафіксувавши розташування слідів пригоди, а також положення транспортного засобу після його зупинки; у лікувальному закладі повідомити своє прізвище та номерний знак транспортного засобу (з пред'явленням посвідчення водія або іншого документа, який посвідчує особу, реєстраційного документа на транспортний засіб) і повернутися на місце пригоди;

д) повідомити про дорожньо-транспортну пригоду орган чи уповноважений підрозділ Національної поліції, записати прізвища та адреси очевидців, чекати прибуття поліцейських;

е) вжити всіх можливих заходів для збереження слідів пригоди, огороження їх та організувати об'їзд місця пригоди;

є) до проведення медичного огляду не вживати без призначення медичного

працівника алкоголю, наркотиків, а також лікарських препаратів, виготовлених на їх основі (крім тих, які входять до офіційно затвердженого складу аптечки).

2.11. Якщо внаслідок дорожньо-транспортної пригоди немає потерпілих та не завдано матеріальної шкоди третім особам, а транспортні засоби можуть безпечно рухатися, водії (за наявності взаємної згоди в оцінці обставин скоєного) можуть прибути до найближчого поста або до органу Національної поліції для оформлення відповідних матеріалів, попередньо склавши схему пригоди та поставивши підписи під нею.

Третіми особами вважаються інші учасники дорожнього руху, які через обставини виявились причетними до дорожньо-транспортної пригоди.

У разі настання дорожньо-транспортної пригоди за участю транспортних засобів, зазначених у чинному договорі обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності, за умови експлуатації таких транспортних засобів особами, відповідальність яких застрахована, відсутності травмованих (загиблих) людей, а також за умови досягнення згоди водіїв таких транспортних засобів щодо обставин скоєння дорожньо-транспортної пригоди, за відсутності у них ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, та у разі складення такими водіями спільного повідомлення про дорожньо-транспортну пригоду відповідно до встановленого Моторним (транспортним) страховим бюро зразка. У такому випадку водії згаданих транспортних засобів після складення ними зазначеного в цьому пункті повідомлення звільняються від обов'язків, передбачених підпунктами "д" - "є" пункту 2.10 цих Правил.

2.12. Власник транспортного засобу має право:

- а) довіряти в установленому порядку розпорядження транспортним засобом іншій особі;
- б) на відшкодування витрат у разі надання транспортного засобу поліцейським та працівникам органу охорони здоров'я згідно з пунктом 2.7 цих Правил;
- в) на відшкодування збитків, завданих унаслідок невідповідності стану автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів вимогам безпеки дорожнього руху;
- г) на безпечні та зручні умови для руху;
- г) запитувати оперативну інформацію про дорожні умови та напрямки руху.

2.13. Право на керування транспортними засобами особам може бути надано:

мототранспортними засобами і мототолясками (категорії **A1, A**) - з **16-річного віку**;

автомобілями, колісними тракторами, самохідними машинами, сільськогосподарською технікою, іншими механізмами, які експлуатуються на

вулично-дорожній мережі, всіх типів (категорії **B1, B, C1, C**), за винятком автобусів, трамваїв і тролейбусів, - з **18-річного віку**;

автомобілями з причепами або напівпричепами (категорії **BE, C1E, CE**), а також тими, що призначені для перевезення великогабаритних, великовагових і небезпечних вантажів, - з **19-річного віку**;

автобусами, трамваями і тролейбусами (категорії **D1, D, D1E, DE, T**) - з **21-річного віку**.

Транспортні засоби належать до таких категорій:

A1 - мопеди, моторолери та інші двоколісні транспортні засоби, які мають двигун з робочим об'ємом **до 50 куб.см** або електродвигун потужністю **до 4 кВт**;

A - мотоцикли у тому числі з боковим причепом та інші двоколісні транспортні засоби, які мають двигун з робочим об'ємом **50 куб.см і більше** або електродвигун потужністю **4 кВт і більше**;

B1 - квадро- і трицикли, мотоколяски та інші триколісні (чотириколісні) мототранспортні засоби, дозволена максимальна маса яких **не перевищує 400 кілограмів**;

B - автомобілі, дозволена максимальна маса яких **не перевищує 3500 кілограмів** (7700 фунтів), а кількість сидячих місць, *крім сидіння водія*, - **восьми**, состав транспортних засобів з тягачем категорії **B** та причепом, повна маса якого **не перевищує 750 кілограмів**;

C1 - призначені для перевезення вантажів автомобілі, дозволена максимальна маса яких становить **від 3500 до 7500 кілограмів** (від 7700 до 16500 фунтів), состав транспортних засобів з тягачем категорії **C1** та причепом, повна маса якого **не перевищує 750 кілограмів**;

C - призначені для перевезення вантажів автомобілі, дозволена максимальна маса яких **перевищує 7500 кілограмів** (16500 фунтів), состав транспортних засобів з тягачем категорії **C** та причепом, повна маса якого **не перевищує 750 кілограмів**;

D1 - призначені для перевезення пасажирів автобуси, у яких кількість місць для сидіння, *крім сидіння водія*, **не перевищує 16**, состав транспортних засобів з тягачем категорії **D1** та причепом, повна маса якого **не перевищує 750 кілограмів**;

D - призначені для перевезення пасажирів автобуси, у яких кількість місць для сидіння, *крім сидіння водія*, **більше 16**, состав транспортних засобів з тягачем категорії **D** та причепом, повна маса якого **не перевищує 750 кілограмів**;

BE, C1E, CE, D1E, DE - состави транспортних засобів з тягачем категорії **B, C1, C, D1** або **D** та причепом, повна маса якого **перевищує 750 кілограмів**;

T - трамваї та тролейбуси.

2.14. Водій має право:

- а) керувати транспортним засобом і перевозити пасажирів або вантажі дорогами, вулицями чи іншими місцями, де їх рух не заборонено, в установленому порядку відповідно до вимог цих Правил;
- в) знати причину зупинки, перевірки та огляду транспортного засобу посадовою особою державного органу, яка здійснює нагляд за дорожнім рухом, а також її прізвище і посаду;
- г) вимагати від особи, яка здійснює нагляд за дорожнім рухом та зупинила транспортний засіб, пред'явлення посвідчення її особи;
- г) отримувати необхідну допомогу від посадових осіб та організацій, що беруть участь у забезпеченні безпеки дорожнього руху;
- д) оскаржити дії поліцейського в разі порушення ним законодавства;
- е) відступати від вимог законодавства в умовах дії непереборної сили або коли іншими засобами неможливо запобігти власній загибелі чи каліцтву громадян.

2.15. Водій таксі має право:

- а) рухатися на дорозі із смугою для маршрутних транспортних засобів, позначеною дорожнім знаком **5.8** або **5.11**;
- б) здійснювати посадку та висадку пасажирів у межах смуги для маршрутних транспортних засобів, позначеної дорожнім знаком 5.8 або 5.11, з урахуванням положень пунктів 15.1 та 15.2 цих Правил.

3.6. Увімкнення пробліскowego маячка оранжевого кольору на транспортних засобах з розпізнавальним знаком "Діти", на механічних транспортних засобах дорожньо-експлуатаційної служби під час виконання роботи на дорозі, на великогабаритних та великовагових транспортних засобах, на сільськогосподарській техніці, ширина якої перевищує 2,6 м, **не дає їм переваги в русі, а служить для привернення уваги та попередження про небезпеку.** При цьому водіям транспортних засобів дорожньо-експлуатаційної служби під час виконання роботи на дорозі **дозволяється відступати від вимог дорожніх знаків (крім знаків пріоритету та знаків 3.21-3.23), дорожньої розмітки, а також пунктів 11.2, 11.5-11.10, 11.12, 11.13, підпунктів "б", "в", "г" пункту 26.2 цих Правил за умови забезпечення безпеки дорожнього руху.** Водії інших транспортних засобів не повинні перешкоджати їхній роботі.

3.Обов'язки і права пішоходів.

пішохід - особа, яка бере участь у дорожньому русі поза транспортними засобами і не виконує на дорозі будь-яку роботу. До пішоходів прирівнюються також особи, які рухаються в кріслах колісних без двигуна, ведуть велосипед, мопед, мотоцикл, везуть санки, візок, дитячу коляску чи крісло колісне;

4.1. Пішоходи повинні рухатися по тротуарах і пішохідних доріжках,

тримаючись правого боку.

Якщо немає тротуарів, пішохідних доріжок або пересуватися по них неможливо, пішоходи можуть рухатися велосипедними доріжками, тримаючись правого боку і не утруднюючи рух на велосипедах, або в один ряд узбіччям, тримаючись якомога правіше, а у разі його відсутності або неможливості рухатися по ньому - по краю проїзної частини назустріч руху транспортних засобів. При цьому треба бути обережним і не заважати іншим учасникам дорожнього руху.

4.2. Пішоходи, які переносять громіздкі предмети, або особи, які пересуваються в кріслах колісних без двигуна, ведуть мотоцикл, велосипед чи мопед, везуть санки, візок тощо, якщо їх рух тротуарами, пішохідними чи велосипедними доріжками або узбіччями створює перешкоди для інших учасників руху, можуть рухатися по краю проїзної частини в один ряд.

4.3. За межами населених пунктів пішоходи, які рухаються узбіччям чи краєм проїзної частини, повинні йти назустріч руху транспортних засобів.

Особи, які рухаються узбіччям чи краєм проїзної частини в кріслах колісних без двигуна, ведуть мотоцикл, мопед або велосипед, повинні пересуватися в напрямку руху транспортних засобів.

4.4. У темну пору доби та в умовах недостатньої видимості **пішоходи**, які рухаються проїзною частиною чи узбіччям, **повинні використовувати світлоповертальні елементи (стрічку, наклейку, жилет тощо) або бути в одязі, який має світлоповертальні елементи, для своєчасного їх виявлення іншими учасниками дорожнього руху.**

4.5. Рух організованих груп людей по дорозі дозволяється тільки в напрямку руху транспортних засобів колоною не більш як по чотири особи в ряду за умови, що колона не займає більше половини ширини проїзної частини одного напрямку руху. Попереду і позаду колони на відстані 10-15 м з лівого боку повинні бути супровідники з червоними прапорцями, а у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості - із засвіченими ліхтарями: спереду - білого кольору, позаду - червоного.

4.6. Організовані групи дітей дозволяється водити тільки по тротуарах і пішохідних доріжках, а коли їх немає - по узбіччю дороги у напрямку руху транспортних засобів колоною, але тільки у світлу пору доби і лише в супроводі дорослих.

4.7. Пішоходи повинні переходити проїзну частину по пішохідних переходах, у тому числі підземних і надземних, а у разі їх відсутності - на перехрестях по лініях тротуарів або узбіч.

4.8. Якщо в зоні видимості немає переходу або перехрестя, а дорога має не більше трьох смуг руху для обох його напрямків, дозволяється переходити її під прямим кутом до краю проїзної частини в місцях, де дорогу добре видно в обидва боки, і лише після того, як пішохід упевниться у відсутності небезпеки.

4.9. У місцях, де рух регулюється, пішоходи повинні керуватися сигналами регулювальника або світлофора.

У таких місцях пішоходи, які не встигли закінчити перехід проїзної частини дороги одного напрямку, повинні перебувати на островці безпеки або лінії, що розділяє транспортні потоки протилежних напрямків, а у разі їх відсутності - на середині проїзної частини і можуть продовжити перехід лише тоді, коли це буде дозволено відповідним сигналом світлофора чи регулювальника та переконані в безпеці подальшого руху.

4.10. Перед виходом на проїзну частину з-за транспортних засобів, що стоять, та будь-яких об'єктів, що обмежують оглядовість, пішоходи повинні впевнитись у відсутності транспортних засобів, що наближаються.

4.11. Чекаючи транспортний засіб пішоходи повинні на тротуарах, посадкових майданчиках, а якщо вони відсутні, - на узбіччі, не створюючи перешкод для дорожнього руху.

4.12. На трамвайних зупинках, не обладнаних посадковими майданчиками, пішоходам дозволяється виходити на проїзну частину лише з боку дверей і тільки після зупинки трамвая.

Після висадки з трамвая необхідно залишити проїзну частину не затримуючись.

4.13. У разі наближення транспортного засобу з увімкненим проблісковим маячком червоного та (або) синього кольору і (або) спеціальним звуковим сигналом пішоходи повинні утриматися від переходу проїзної частини або негайно залишити її.

4.14. Пішоходам забороняється:

а) виходити на проїзну частину, не впевнившись у відсутності небезпеки для себе та інших учасників руху;

б) раптово виходити, вибігати на проїзну частину, в тому числі на пішохідний перехід;

в) допускати самостійний, без нагляду дорослих, вихід дітей дошкільного віку на проїзну частину;

г) переходити проїзну частину поза пішохідним переходом, якщо є розділювальна смуга або дорога має чотири і більше смуг для руху в обох напрямках, а також у місцях, де встановлено огороження;

ґ) затримуватися і зупинятися на проїзній частині, якщо це не пов'язано із забезпеченням безпеки дорожнього руху;

д) рухатися по автомагістралі чи дорозі для автомобілів, за винятком пішохідних доріжок, місць стоянки і відпочинку.

4.15. У разі причетності пішохода до дорожньо-транспортної пригоди він повинен надати можливу допомогу потерпілим, записати прізвища та адреси

очевидців, повідомити орган чи уповноважений підрозділ Національної поліції про пригоду, необхідні дані про себе і перебувати на місці до прибуття поліцейських.

4.16. Пішохід має право:

- а) на перевагу під час переходу проїзної частини позначеними нерегульованими пішохідними переходами, а також регульованими переходами за наявності на те відповідного сигналу регулювальника чи світлофора;
- б) вимагати від органів виконавчої влади, власників автомобільних доріг, вулиць і залізничних переїздів створення умов для забезпечення безпеки дорожнього руху.

4.17. Особи, які рухаються в кріслах колісних, мають право:

- а) рухатися по тротуарах, пішохідних або велосипедних доріжках із швидкістю пішохода;
- б) рухатися по краю проїзної частини дороги, вулиці чи узбіччю.

4.18. Особи, які рухаються в кріслах колісних із швидкістю пішохода по тротуарах, пішохідних або велосипедних доріжках, **мають право на переважне перетинання проїзної частини дороги по позначених пішохідних переходах.** Під час руху вони повинні виконувати вимоги цих Правил, що стосуються обов'язків пішоходів і не суперечать вимогам цього розділу.

4.19. Особи, які рухаються в кріслах колісних *по краю проїзної частини дороги, вулиці чи узбіччю, повинні пересуватися в напрямку руху транспортних засобів по правій крайній смугі, поворот ліворуч та розворот дозволяються* на дорогах з однією смугою для руху в кожному напрямку і без трамвайної колії посередині. **Під час руху вони повинні виконувати вимоги цих Правил, що стосуються обов'язків велосипедистів і не суперечать вимогам цього розділу.**

4.20. Особи, які рухаються в кріслах колісних, зобов'язані:

- а) використовувати технічно справні та належним чином обладнані крісла колісні;
- б) не перевозити вантажі, що заважають керуванню;
- в) не буксирувати причепа;
- г) не перевозити пасажирів.

4.21. Крісла колісні повинні бути обладнані *світловідбивними пристроями*, а під час руху в темний час доби по краю проїзної частини дороги, вулиці чи узбіччю - *зовнішніми світловими приладами.*

5. Обов'язки і права пасажирів

пасажир - особа, яка користується транспортним засобом і перебуває в ньому, але не причетна до керування ним;

5.1. Посадку (висадку) дозволяється здійснювати пасажиром після зупинки транспортного засобу лише з посадкового майданчика, а в разі відсутності такого майданчика - з тротуару чи узбіччя, а якщо це неможливо, то з крайньої смуги проїзної частини (але не з боку суміжної смуги для руху), за умови, що це буде безпечно та не створить перешкод іншим учасникам руху.

5.2. Пасажири, користуючись транспортним засобом, повинні:

- а) сидіти або стояти (якщо це передбачено конструкцією транспортного засобу) в призначених для цього місцях, тримаючись за поручень або інше пристосування;
- б) під час пересування на транспортному засобі, обладнаному ременями безпеки, бути пристебнутими (крім пасажирів з інвалідністю, фізіологічні особливості яких заважають користуватися ременями безпеки), а на мотоциклі і мопеді - в застебнутому мотошоломі;
- в) не забруднювати проїзну частину та смугу відведення автомобільних доріг;
- г) не створювати своїми діями загрози безпеці дорожнього руху;
- г) у разі зупинки чи стоянки транспортних засобів на їх вимогу в місцях, де дозволено зупинку, стоянку чи паркування лише водіям, які перевозять пасажирів з інвалідністю, на вимогу поліцейського пред'явити документи, що підтверджують інвалідність (крім пасажирів з явними ознаками інвалідності).

5.3. Пасажирам забороняється:

- а) під час руху відвертати увагу водія від керування транспортним засобом та заважати йому в цьому;*
- б) відчиняти двері транспортного засобу, не переконавшись, що він зупинився біля тротуару, посадкового майданчика, краю проїзної частини чи на узбіччі;*
- в) перешкоджати зачиненню дверей та використовувати для їзди підніжки і виступи транспортних засобів;*
- г) під час руху стояти в кузові вантажного автомобіля, сидіти на бортах або в не обладнаному для сидіння місці.*

5.4. У разі дорожньо-транспортної пригоди пасажир причетного до пригоди транспортного засобу **повинен подати** можливу допомогу потерпілим, **повідомити** про пригоду орган чи уповноважений підрозділ Національної поліції і **перебувати** на місці до прибуття поліцейських.

5.5. Пасажир під час користування транспортним засобом має право на:

- а) безпечне перевезення себе і багажу;
- б) відшкодування завданих збитків;
- в) отримання своєчасної і точної інформації про умови і порядок руху.

6. Вимоги до велосипедистів

велосипедист – особа, яка керує велосипедом;

6.1. Рухатися по дорозі на велосипедах дозволяється особам, які досягли **14-річного віку**.

6.2. Велосипедист має право керувати велосипедом, який обладнаний звуковим сигналом та світлоповертачами: спереду - білого кольору, по боках - оранжевого, позаду - червоного. Для руху в темну пору доби і в умовах недостатньої видимості на велосипеді повинен бути встановлений та увімкнений ліхтар (фара).

6.3. Велосипедисти, рухаючись групами, повинні їхати один за одним, щоб не заважати іншим учасникам дорожнього руху.

Колона велосипедистів, що рухається по проїзній частині, повинна бути розділена на групи (до 10 велосипедистів у групі) з дистанцією руху між групами 80-100 м.

6.4. Велосипедист може перевозити лише такі вантажі, які не заважають керувати велосипедом і не створюють перешкод іншим учасникам дорожнього руху.

6.5. Якщо велосипедна доріжка перетинає дорогу поза перехрестям, велосипедисти зобов'язані дати дорогу іншим транспортним засобам, що рухаються по дорозі.

6.6. Велосипедисту забороняється:

а) керувати велосипедом з несправним гальмом, звуковим сигналом, а в темну пору доби і в умовах недостатньої видимості - з вимкненим ліхтарем (фарою) чи без світлоповертачів;

б) рухатися по автомагістралях і дорогах для автомобілів, а також по проїзній частині, коли поряд облаштовано велосипедну доріжку;

в) рухатися по тротуарах і пішохідних доріжках (крім дітей до 7 років на дитячих велосипедах під наглядом дорослих);

г) під час руху триматися за інший транспортний засіб;

г) їздити, не тримаючись за руль, та знімати ноги з педалей (підніжок);

д) перевозити пасажирів на велосипеді (за винятком дітей до 7 років, які перевозяться на додатковому сидінні, обладнаному надійно закріпленими підніжками);

е) буксирувати велосипеди;

є) буксирувати причеп, не передбачений для експлуатації з велосипедом.

6.7. Велосипедисти повинні виконувати вимоги цих Правил, що стосуються водіїв або пішоходів і не суперечать вимогам цього розділу.

7. Вимоги до осіб, які керують гужовим транспортом і погоничами тварин

7.1. Керувати гужовим транспортом та переганяти тварин по дорозі дозволяється особам, не молодшим **14-річного віку**.

7.2. Гужовий віз (сани) повинен бути обладнаний світлоповертачами: спереду білого кольору, ззаду - червоного.

7.3. Для руху в темну пору доби та в умовах недостатньої видимості на гужовому транспорті необхідно увімкнути ліхтарі: спереду - білого кольору, ззаду - червоного кольору, що встановлюються з лівого боку воза (саней).

7.4. У разі виїзду на дорогу з прилеглої території або з другорядної дороги в місцях з обмеженою оглядовістю водій воза (саней) повинен вести тварину за вуздечку, повід.

7.5. Перевозити людей гужовим транспортом дозволяється за наявності умов, які б виключали можливість перебування пасажирів за боковими та заднім габаритами транспортного засобу.

7.6. Переганяти стадо тварин по дорозі дозволяється лише у світлу пору доби, при цьому залучається така кількість погоничів, щоб можна було направляти тварин якомога ближче до правого краю дороги і не створювати небезпеку та перешкод іншим учасникам дорожнього руху.

7.7. Особам, що керують гужовим транспортом, і погоничам тварин забороняється:

а) рухатися по автомобільних дорогах державного значення (за можливості рухатися автомобільними дорогами місцевого значення);

б) використовувати вози, не обладнані світлоповертачами, без ліхтарів у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості;

в) залишати на смузі відведення дороги тварин без нагляду та випасати їх;

г) вести тварин по дорогах з удосконаленим покриттям, якщо поруч є інші дороги;

г) переганяти тварин по дорогах у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості;

д) переганяти тварин через залізничні колії і дороги з удосконаленим покриттям поза спеціально відведеними місцями.

7.8. Особи, які керують гужовим транспортом, і погоничі тварин зобов'язані виконувати вимоги інших пунктів цих Правил, що стосуються водіїв і пішоходів і не суперечать вимогам цього розділу.

9. ПОПЕРЕДЖУВАЛЬНІ СИГНАЛИ

9.8. Під час руху механічних транспортних засобів у світлу пору доби з метою позначення транспортного засобу, що рухається, **ближнє світло фар повинно бути увімкнене:**

г) на великогазових, великогабаритних транспортних засобах, сільськогосподарській техніці, **ширина якої перевищує 2,6 м**, та транспортних засобах, що здійснюють дорожнє перевезення небезпечних вантажів;

14. ОБГІН

14.4. Якщо на дорозі за межами населеного пункту дорожня обстановка **не дозволяє зробити обгін** сільськогосподарської техніки, ширина якої **перевищує 2,6 м**, тихохідного або великогабаритного транспортного засобу, його водій повинен рухатися якомога правіше, а у разі потреби - зупинитися на узбіччі і пропустити транспортні засоби, що рухаються за ним.

17. ПЕРЕВАГИ МАРШРУТНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

17.1. На дорозі із смугою для маршрутних транспортних засобів, позначеній дорожнім знаком **5.8 або 5.11 забороняються рух і зупинка інших транспортних засобів (крім таксі та велосипедистів)** на цій смузі.

Зміни внесені до ПДР згідно ПКМУ № 152 від 24.02.2021р.:

Підпункт “б” пункту 21.11 викласти в такій редакції:

“б) дітей, зріст яких менше **150 см**, у транспортних засобах без використання дитячих утримуючих систем, що дають змогу пристебнути дитину за допомогою ременів безпеки, передбачених конструкцією цього транспортного засобу; на задньому сидінні мотоцикла та мопеда, крім:

транспортних засобів, що здійснюють регулярні, регулярні спеціальні та нерегулярні пасажирські автобусні перевезення, за умови дотримання встановлених цими Правилами обмежень швидкості руху;

спеціалізованих санітарних автомобілів бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги, оперативних транспортних засобів Міноборони, МВС, Національної поліції, ДСНС, Держприкордонслужби, Служби безпеки, Управління державної охорони під час виконання ними невідкладного службового завдання;”.

3. Доповнити Правила пунктами **21.12 — 21.16** такого змісту:

“21.12. Дитячі утримуючі системи повинні використовуватися у транспортних засобах, обладнаних ременями безпеки чи системами з’єднання дитячої утримуючої системи, передбаченими їх конструкцією, та відповідати вимогам чинних в Україні правил і нормативів.

21.13. Дитячі утримуючі системи встановлюють на місцях для сидіння, крім першого ряду. У разі перевезення дитини віком до трьох років у легковому автомобілі на місці для сидіння першого ряду допускається встановлення дитячих утримуючих систем, які встановлюються проти напрямку руху з

обов'язковим відключенням фронтальної подушки безпеки цього місця для сидіння (у разі її наявності).

21.14. Дитячі утримуючі системи встановлюють та використовують відповідно до інструкцій виробників цих систем та транспортних засобів.

21.15. Характеристики дитячої утримуючої системи повинні відповідати масі та зросту дитини, яка у ній перевозиться.

21.16. Діти повинні перебувати у дитячих утримуючих системах у пристебнутому положенні”.

22. ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖУ

22.5. За спеціальними правилами здійснюється дорожнє перевезення небезпечних вантажів, рух транспортних засобів та їх составів у разі, **коли хоч один з їх габаритів перевищує** за шириною 2,6 м (для сільськогосподарської техніки, яка рухається за межами населених пунктів, дорогами сіл, селищ, міст районного значення, - 3,75 м), за висотою від поверхні дороги - 4 м (для контейнеровозів на встановлених Укравтодором і Національною поліцією маршрутах - 4,35 м), за довжиною - 22 м (для маршрутних транспортних засобів - 25 м), фактичну масу понад 40 т (для контейнеровозів - понад 44 т, на встановлених Укравтодором і Національною поліцією для них маршрутах - до 46 т), навантаження на одиночну вісь - 11 т (для автобусів, тролейбусів - 11,5 т), здвоєні осі - 16 т, строєні - 22 т (для контейнеровозів навантаження на одиночну вісь - 11 т, здвоєні осі - 18 т, строєні - 24 т) або якщо вантаж виступає за задній габарит транспортного засобу більш як на 2 м.

22.6. Транспортні засоби, що здійснюють дорожнє перевезення небезпечних вантажів, повинні рухатися з увімкненим ближнім світлом фар, задніми габаритними ліхтарями та встановленими у випадках, визначених спеціальними правилами, розпізнавальними знаками, передбаченими **пунктом 30.3** цих Правил, а великовагові та великогабаритні транспортні засоби, сільськогосподарська техніка, ширина якої **перевищує 2,6 м** - також з увімкненим проблісковим маячком (проблісковими маячками) *оранжевого кольору*.

22.7. Сільськогосподарська техніка, ширина якої **перевищує 2,6 м**, повинна обладнуватися знаком “Розпізнавальний знак транспортного засобу”.

Сільськогосподарська техніка, ширина якої перевищує 2,6 м, **повинна рухатися в супроводі автомобіля прикриття**, який рухається позаду та займає крайнє ліве положення відносно габаритів сільськогосподарської техніки і який обладнується з додержанням вимог стандартів **проблісковим маячком *оранжевого кольору***, ввімкнення якого не дає переваги в русі, а є тільки допоміжним засобом інформації для інших учасників руху. Під час руху такої техніки заборонено хоча б частково займати смугу зустрічного руху. На супровідному автомобілі **також встановлюється** дорожній знак “Об’їзд перешкоди з лівого боку”, який повинен відповідати вимогам стандартів.

Обов'язковим також є встановлення габаритних вогнів по ширині габаритів сільськогосподарської техніки зліва та справа.

Забороняється рух сільськогосподарської техніки, ширина якої перевищує 2,6 м, колоною та в умовах недостатньої видимості.

24. НАВЧАЛЬНА ЇЗДА

24.1. Навчати водінню транспортного засобу дозволяється лише осіб, які не мають для цього медичних протипоказань, що підтверджується дійсною медичною довідкою встановленого зразка.

24.8. Транспортні засоби (за винятком мотоциклів, мопедів та квадроциклів), на яких проводиться навчання, повинні мати розпізнавальні знаки "**Учебный транспортный засіб**" відповідно до вимог підпункту "к" пункту 30.3 цих Правил. Транспортні засоби (за винятком автобусів), які використовуються для навчання, також повинні бути обладнані **додатковими педалями зчеплення** (у разі коли конструкція транспортного засобу передбачає педаль зчеплення), **акселератора** (у разі коли конструкція транспортного засобу допускає можливість обладнання такою педаллю) і **гальмування, дзеркалом або дзеркалами заднього виду** для спеціаліста з підготовки водіїв.

30. НОМЕРНІ, РОЗПІЗНАВАЛЬНІ ЗНАКИ, НАПИСИ І ПОЗНАЧЕННЯ

30.2. На механічних транспортних засобах (за винятком трамваїв і тролейбусів) і причепах у передбачених для цього місцях **встановлюються** номерні знаки відповідного зразка, а в правій верхній частині вітрового скла (на внутрішньому боці) транспортного засобу, що підлягає обов'язковому технічному контролю, **закріплюється самоклейна мітка радіочастотної ідентифікації** про проходження обов'язкового технічного контролю транспортним засобом (**крім причепів і напівпричепів**).

На трамваях і тролейбусах **наносяться реєстраційні номери**, що надаються відповідними уповноваженими на те органами.

Забороняється змінювати розміри, форму, позначення, колір і розміщення номерних знаків, крім випадку закріплення заднього номерного знака на додатковому обладнанні, що призначене для тимчасового перевезення багажу або вантажу, **наносити на них додаткові позначення або закривати їх, вони повинні бути чисті і достатньо освітлені.**

{Абзац четвертий пункту 30.2 в редакції Постанови КМ [№ 1105 від 11.11.2020](#)}

д) "**Табличка оранжевого кольору**" - прямокутник оранжевого кольору із світлоповертальною поверхнею та каймою чорного кольору. Розміри знака, написи ідентифікаційних номерів небезпеки і небезпечного вантажу, якщо такі вимагаються, та його розміщення на транспортних засобах визначаються [Європейською Угодою про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів](#);

и) "Обмеження максимальної швидкості" - зображення дорожнього знака **3.29** із зазначенням дозволеної швидкості (діаметр знака - не менше 160 мм, ширина кайми - 1/10 діаметра). **Знак розміщується** (наноситься) ззаду ліворуч на механічних транспортних засобах, якими керують водії із стажем **до 2 років**, великовагових та великогабаритних транспортних засобах, сільськогосподарській техніці, ширина якої **перевищує 2,6 м**, транспортних засобах, що здійснюють дорожнє перевезення небезпечних вантажів, у разі перевезення вантажним автомобілем пасажирів, а також у випадках, коли максимальна швидкість транспортного засобу згідно з його технічною характеристикою або окремими умовами руху, визначеними органами Національної поліції, **нижча встановленої в пунктах 12.6 і 12.7 цих Правил;**

ї) "Розпізнавальний знак транспортного засобу" - спеціальна стрічка із світлоповертальної плівки з нанесеними під кутом 45 градусів червоними і білими смугами, що чергуються. **Знак розміщується** на транспортних засобах ззаду горизонтально і симетрично до поздовжньої осі якомога ближче до зовнішнього габариту транспортного засобу, а на транспортних засобах, що мають кузов-фургон, - і вертикально. На транспортних засобах, що використовуються для дорожніх робіт, а також на засобах, що мають особливу форму, і на їх обладнанні знак розміщується також спереду і по боках.

Розпізнавальний знак розміщується **обов'язково** на транспортних засобах, що використовуються для дорожніх робіт, сільськогосподарській техніці, ширина якої **перевищує 2,6 м**, а також на засобах, що мають особливу форму. **На інших транспортних засобах розпізнавальний знак розміщується за бажанням їх власників;**

30.7. Забороняється наносити на зовнішні поверхні транспортних засобів зображення чи написи, що збігаються з кольорографічними схемами, розпізнавальними знаками чи написами транспортних засобів оперативних і спеціальних служб, передбаченими **ДСТУ 3849:2018**.

31.4.7. Інші елементи конструкції:

в) встановлено на скло додаткові предмети або нанесено покриття, які обмежують оглядовість з місця водія, і погіршують його прозорість, крім самоклейної мітки радіочастотної ідентифікації про проходження обов'язкового технічного контролю транспортним засобом, яка розміщується в правій верхній частині вітрового скла (на внутрішньому боці) транспортного засобу, що підлягає обов'язковому технічному контролю.

Примітка.	На верхній частині вітрового скла автомобілів і автобусів можуть бути прикріплені прозорі кольорові плівки. Дозволяється застосовувати тоновані стекла (крім дзеркальних), світлопропускання яких відповідає вимогам ГОСТ 5727-88. Дозволяється застосовувати занавіски на бокових вікнах автобусів;
-----------	--

г) **не працюють** передбачені конструкцією замки дверей кузова або кабіни, запори бортів вантажної платформи, запори горловин цистерн і паливних баків, механізм регулювання положення сидіння водія, аварійні виходи, пристрої для приведення їх у дію, привід керування дверима, спідометр, одометр, тахограф, пристрій для обігрівання і обдування скла;

є) **відсутні:**

проблискові маячки оранжевого кольору на великовагових та великогабаритних транспортних засобах, на сільськогосподарській техніці, ширина якої **перевищує 2,6 м;**

працездатний вогнегасник на легковому, вантажному автомобілі, автобусі.

Примітки:	1. Тип, марка, місця встановлення вогнегасників, якими обладнуються транспортні засоби з розпізнавальним знаком “Табличка оранжевого кольору”, що перевозять небезпечні вантажі, визначаються спеціальними правилами.
	2. Аптечка, перелік медикаментів якої відповідає ДСТУ 3961-2000 для відповідного типу транспортного засобу, і вогнегасник повинні бути в закріпленому стані у місцях, визначених підприємством-виробником. У разі коли конструкцією транспортного засобу зазначені місця не передбачено, медична аптечка і вогнегасник повинні розташовуватись у легкодоступних місцях. Тип і кількість вогнегасників повинні відповідати встановленим нормам. Вогнегасники, якими забезпечуються транспортні засоби, повинні бути сертифікованими в Україні відповідно до вимог законодавства;

32.2. З територіальними органами з надання сервісних послуг МВС узгоджуються:

а) *технічні вимоги, конструкція та встановлення на транспортних засобах спеціальних звукових і світлових сигнальних пристроїв (крім встановлення проблискового маячка оранжевого кольору на великогабаритних та великовагових транспортних засобах, сільськогосподарській техніці, ширина якої перевищує 2,6 м), світлових показчиків та розпізнавальних знаків автомобілів аварійної служби, а також нанесення білих смуг під нахилом на зовнішніх бокових поверхнях транспортних засобів;*

33. ДОРОЖНІ ЗНАКИ

1.40 “Зміна покриття”. Ділянка дороги, на якій змінюється вид покриття.

3.12 “Рух транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі, заборонено”. Забороняється рух транспортних засобів з розпізнавальним знаком “Табличка оранжевого кольору”, що перевозять небезпечні вантажі.

3.13 “Рух транспортних засобів, що перевозять вибухові та легкозаймисті вантажі, заборонено”. Забороняється рух транспортних засобів з розпізнавальним знаком “Табличка оранжевого кольору”, що перевозять вибухові та легкозаймисті вантажі.

3.14 “Рух транспортних засобів, що перевозять речовини, які забруднюють воду, заборонено”. Забороняється рух транспортних засобів з розпізнавальним знаком “Табличка оранжевого кольору”, що перевозять небезпечні для водних ресурсів навколишнього середовища речовини.

4.18.1-4.18.3 "Напрямок руху транспортних засобів з небезпечними вантажами". Показує дозволений напрямок руху транспортних засобів з розпізнавальними знаками “Знак безпеки” та “Табличка оранжевого кольору”.

5.8 “Дорога із смугою для руху маршрутних транспортних засобів”. Дорога, на якій по спеціально відведеній смузі здійснюється рух транспортних засобів за встановленим маршрутом та велосипедистів.

5.11 “Смуга для руху маршрутних транспортних засобів”. Смуга призначена для руху транспортних засобів, що рухаються за встановленими маршрутами, та велосипедистів, якщо рух такою смугою здійснюється попутно загальному потоку транспортних засобів.

Дія знака поширюється на смугу руху, над якою він установлений. Якщо знак установлений праворуч від дороги, його дія поширюється на праву смугу руху.

Водію, який повертає праворуч на дорозі із смугою для маршрутних транспортних засобів, що відокремлена переривчастою лінією дорожньої розмітки, дозволено виконувати поворот із цієї смуги. У таких місцях дозволяється також заїжджати на неї під час виїзду на дорогу і для посадки чи висадки пасажирів біля правого краю проїзної частини.

7.5.1-7.5.8 "Вид транспортного засобу". Показують вид транспортного засобу, на який поширюється дія знака. **Табличка 7.5.1** поширює дію знака на вантажні автомобілі (у тому числі з причепом) з дозволеною максимальною масою **понад 3,5 т**, **7.5.3** - на легкові автомобілі, а також вантажні автомобілі з дозволеною максимальною масою **до 3,5 т**, **7.5.8** - на транспортні засоби з розпізнавальним знаком “Табличка оранжевого кольору”, що перевозять небезпечні вантажі.

Контрольні питання

1. Які НПА регулюють суспільні відносини у сфері дорожнього руху і його безпеки?
2. Документи, які повинен мати при собі водій механічного транспортного засобу.
3. Дати визначення термінів "транспортний засіб", "механічний транспортний засіб". Яка відмінність між ними?
4. Обов'язки водія перед початком руху.
5. За яких обставин водієві забороняється керувати і передавати іншим особам

керування транспортним засобом?

6. Які дії повинен вчинити водій у разі зупинки на вимогу поліцейського?
7. Обов'язки водія у разі причетності до дорожньо-транспортної пригоди.
8. Порядок руху пішоходів по дорозі. Обов'язки пішоходів при переході проїзної частини та очікуванні транспортного засобу.
9. Що заборонено пішоходу відповідно до Правил дорожнього руху?
10. Обов'язки пасажирів під час посадки (висадки) та користування транспортним засобом.
11. Що заборонено пасажиру відповідно до Правил дорожнього руху?
12. Що заборонено велосипедисту відповідно до Правил дорожнього руху?

Завдання на самостійну підготовку з навчальної дисципліни:

1. Нормативно правові акти, які здійснюють правове регулювання суспільних відносин у сфері дорожнього руху та його безпеки.
2. Загальні положення Правил дорожнього руху України.
3. Обов'язки і права водіїв механічних транспортних засобів.
4. Обов'язки і права пішоходів.
5. Обов'язки і права пасажирів.
6. Вимоги до велосипедистів.
7. Вимоги до осіб, які керують гужовим транспортом, і погоничів тварин.

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

за темою № 2

«Методи регулювання дорожнього руху»

Лекція – 2 год.

Мета: сформулювати розуміння регулювання дорожнього руху за допомогою дорожніх знаків, дорожньої розмітки, дорожнього обладнання, світлофорів, регулювальниками.

Навчальне обладнання, ТЗН: мультимедійний проектор, комп'ютер.

Наочні засоби: Правила дорожнього руху, ілюстрації до Правил дорожнього руху.

Міжпредметні зв'язки: Організаційно-правові основи діяльності Національної поліції.

План лекції

1. Регулювання дорожнього руху за допомогою дорожніх знаків.
2. Регулювання дорожнього руху за допомогою дорожньої розмітки, дорожнього обладнання.
3. Регулювання дорожнього руху за допомогою світлофорів, регулювальником.

Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Міжнародна Конвенція « Про дорожній рух » (Відень 1968р.) ;
3. Про автомобільний транспорт : Закон України від 05.04.2001 № 2344-III. 07.05.2017) // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення 07.05.2017. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2344-14>.
4. Про дорожній рух : Закон України від 30.06.1993 № 3353-XII // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 27.09.2018. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>.
5. Про Правила дорожнього руху : Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 року №1306 // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 24.02.2021. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-п>.
6. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 28.08.2018. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
7. Про транспорт : Закон України від 10.11.1994 № 232/94ВР // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/232/94-вр>.
8. Закон України «Про автомобільні дороги»;
9. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів»;
10. Про затвердження Порядку проведення обов'язкового технічного контролю та обсягів перевірки технічного стану транспортних засобів, технічного опису та зразка протоколу перевірки технічного стану транспортного засобу: Постанова КМУ від 30.01.2012 № 137;
11. ДСТУ 4100:2014 «Знаки дорожні. Загальні технічні умови. Правила застосування»;
12. Про затвердження Правил паркування транспортних засобів : Постанова КМУ від 3.12.2009 № 1342 // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 05.04.2017. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1342-2009-п>.
13. Про внесення змін до ПДР України : Постанова КМУ від 24.02.2021 № 152;
14. Європейська Угода про міжнародне перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ) від 30.09.1957 р.,

Допоміжна література:

3. Дерех З. Д. Правила дорожнього руху з коментарями і ілюстраціями / З. Д. Дерех. Київ : Арій, 2020. 53 с.
4. Правила дорожнього руху з коментарями та ілюстраціями : навч. посіб. / ТОВ «Видавництво «Моноліт» 2021. 226 с.

Текст лекції

- 1. Регулювання дорожнього руху за допомогою дорожніх знаків.**

Методи регулювання дорожнього руху

В Україні регулювання дорожнього руху здійснюється за допомогою *дорожніх знаків, дорожньої розмітки, дорожнього обладнання, світлофорів, а також регулювальниками.*

Дорожні знаки мають перевагу перед дорожньою розміткою і можуть бути *постійними, тимчасовими та із змінною інформацією.* Тимчасові дорожні знаки розміщуються на переносних пристроях, дорожньому обладнанні або закріплюються на щиті з фоном жовтого кольору і мають перевагу перед постійними дорожніми знаками.

Дорожні знаки застосовуються відповідно до ПДР України і повинні відповідати вимогам національного стандарту.

Дорожні знаки мають бути розміщені таким чином, щоб їх було добре видно учасникам дорожнього руху як у світлу, так і в темну пору доби. При цьому дорожні знаки не повинні бути закриті повністю або частково від учасників дорожнього руху будь-якими перешкодами. Дорожні знаки повинні бути видимими на відстані не менш як **100 м** за напрямком руху та розміщеними не **вище 6 м** над рівнем проїзної частини.

Дорожні знаки встановлюються обабіч дороги на тому її боці, що відповідає напрямку руху. Для поліпшення сприйняття дорожніх знаків вони можуть бути розміщені над проїзною частиною. Якщо дорога має більше ніж одну смугу для руху в одному напрямку, установлений обабіч дороги відповідного напрямку дорожній знак дублюється на розділювальній смузі, над проїзною частиною або на протилежному боці дороги (у разі, коли для руху в зустрічному напрямку є не більше ніж дві смуги). Дорожні знаки розміщуються таким чином, щоб інформацію, яку вони передають, могли сприймати саме ті учасники руху, для яких вона призначена.

Дорожні знаки (додаток 1) поділяються на групи:

- а) попереджувальні знаки.** Інформують водіїв про наближення до небезпечної ділянки дороги і характер небезпеки. Під час руху по цій ділянці необхідно вжити заходів для безпечного проїзду;
- б) знаки пріоритету.** Встановлюють черговість проїзду перехресть, перехрещень проїзних частин або вузьких ділянок дороги;
- в) заборонні знаки.** Запроваджують або скасовують певні обмеження в русі;
- г) наказові знаки.** Показують обов'язкові напрямки руху або дозволяють деяким категоріям учасників рух по проїзній частині чи окремих її ділянках, а також запроваджують або скасовують деякі обмеження;
- г) інформаційно-вказівні знаки.** Запроваджують або скасовують певний режим руху, а також інформують учасників дорожнього руху про розташування населених пунктів, різних об'єктів, територій, де діють спеціальні правила;

д) знаки сервісу. Інформують учасників дорожнього руху про розташування об'єктів обслуговування;

е) таблички до дорожніх знаків. Уточнюють або обмежують дію знаків, разом з якими вони встановлені.

Зміни відповідно до ПКМУ № 1105 від 11.11.2020р.

у [розділі 33](#) “Дорожні знаки”:

[абзац перший](#) пункту 1.40 викласти в такій редакції:

“1.40 “Зміна покриття”. Ділянка дороги, на якій змінюється вид покриття.”;

[пункти 3.12-3.14](#) викласти в такій редакції:

“3.12 “Рух транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі, заборонено”. Забороняється рух транспортних засобів з розпізнавальним знаком “Табличка оранжевого кольору”, що перевозять небезпечні вантажі.

3.13 “Рух транспортних засобів, що перевозять вибухові та легкозаймисті вантажі, заборонено”. Забороняється рух транспортних засобів з розпізнавальним знаком “Табличка оранжевого кольору”, що перевозять вибухові та легкозаймисті вантажі.

3.14 “Рух транспортних засобів, що перевозять речовини, які забруднюють воду, заборонено”. Забороняється рух транспортних засобів з розпізнавальним знаком “Табличка оранжевого кольору”, що перевозять небезпечні для водних ресурсів навколишнього середовища речовини.”;

у [пунктах 4.18.1-4.18.3](#) слова “з розпізнавальним знаком “Знак безпеки” замінити словами “з розпізнавальними знаками “Знак безпеки” та “Табличка оранжевого кольору”;

[пункт 5.8](#) викласти в такій редакції:

“5.8 “Дорога із смугою для руху маршрутних транспортних засобів”. Дорога, на якій по спеціально відведеній смузі здійснюється рух транспортних засобів за встановленим маршрутом та велосипедистів.”;

[пункт 5.11](#) викласти в такій редакції:

“5.11 “Смуга для руху маршрутних транспортних засобів”. Смуга призначена для руху транспортних засобів, що рухаються за встановленими маршрутами, та велосипедистів, якщо рух такою смугою здійснюється попутно загальному потоку транспортних засобів.

Дія знака поширюється на смугу руху, над якою він установлений. Якщо знак установлений праворуч від дороги, його дія поширюється на праву смугу руху.

Водію, який повертає праворуч на дорозі із смугою для маршрутних транспортних засобів, що відокремлена переривчастою лінією дорожньої

розмітки, дозволено виконувати поворот із цієї смуги. У таких місцях дозволяється також заїжджати на неї під час виїзду на дорогу і для посадки чи висадки пасажирів біля правого краю проїзної частини.”;

пункти 7.5.1-7.5.8 після слів і цифр “масою до 3,5 т” доповнити цифрами і словами “, 7.5.8 - на транспортні засоби з розпізнавальним знаком “Табличка оранжевого кольору”, що перевозять небезпечні вантажі”.

3. У додатках до Правил дорожнього руху:

1) у додатку 1:

у підрозділі 1 “Попереджувальні знаки”:

попереджувальний знак 1.40 “Кінець дороги з удосконаленим покриттям” замінити таким знаком:

“

1.40

Зміна покриття”;

у підрозділі 3 “Заборонні знаки”:

під заборонним знаком 3.13 слова “Рух транспортних засобів, що перевозять вибухівку, заборонено” замінити словами “Рух транспортних засобів, що перевозять вибухові та легкозаймисті вантажі, заборонено”;

у підрозділі 7 “Таблички до дорожніх знаків”:

табличку 7.5.8 до дорожнього знака замінити такою табличкою:

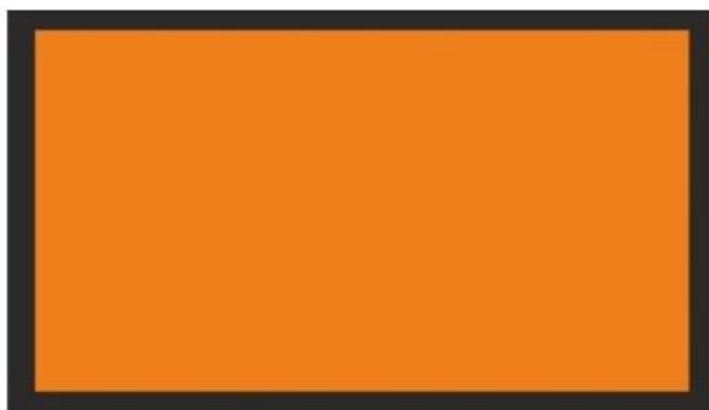
“

7.5.8”;

2) у [додатку 4](#) розпізнавальний знак “Інформаційна таблиця небезпечного вантажу” замінити таким знаком:

“

Табличка оранжевого кольору”.

2. Регулювання дорожнього руху за допомогою дорожньої розмітки, дорожнього обладнання.

Разом з іншими для регулювання дорожнього руху використовується **дорожня розмітка**, яка поділяється на *горизонтальну та вертикальну* і використовується окремо або разом з дорожніми знаками, вимоги яких вона підкреслює або уточнює.

Горизонтальна дорожня розмітка встановлює певний режим і порядок руху. Наноситься на проїзній частині або по верху бордюру у вигляді ліній, стрілок, написів, символів тощо фарбою чи іншими матеріалами відповідного кольору згідно з п.1 розділу 34 ПДР України.

Дорожня розмітка повинна бути видимою учасникам дорожнього руху як у світлу, так і в темну пору доби на відстані, що забезпечує безпеку руху. На ділянках доріг, на яких є труднощі для видимості учасниками дорожнього руху

дорожньої розмітки (сніг, бруд тощо) або дорожня розмітка не може бути відновленою, встановлюються відповідні за змістом дорожні знаки.

Дорожня розмітка застосовується відповідно до ПДР України і повинна відповідати вимогам національного стандарту.

Вертикальна розмітка у вигляді смуг білого і чорного кольору на дорожніх спорудах та елементах обладнання доріг призначена для зорового орієнтування.

Дорожнє обладнання застосовується як допоміжний засіб регулювання дорожнього руху.

До нього належать:

- а) огороження і світлове сигнальне обладнання в місцях будівництва, реконструкції та ремонту доріг;
- б) попереджувальні світлові круглі тумби, що встановлюються на розділювальних смугах або острівцях безпеки;
- в) напрямні стовпчики, що призначені для забезпечення видимості зовнішнього краю узбіч і небезпечних перешкод в умовах недостатньої видимості. Позначаються вертикальною розміткою і повинні бути обладнані світлоповертачами: праворуч - червоного кольору, ліворуч - білого;
- г) опуклі дзеркала для розширення оглядовості водіям транспортних засобів, які проїжджають перехрестя чи інше небезпечне місце з недостатньою оглядовістю;
- г) дорожні огороження на мостах, шляхопроводах, естакадах, насипах та інших небезпечних ділянках доріг;
- д) пішохідні огороження в небезпечних для переходу проїзної частини місцях;
- е) вставки розмічувальні дорожні для поліпшення зорового орієнтування водіїв на проїзній частині;
- є) пристрої примусового зниження швидкості транспортних засобів;
- ж) шумові смуги для підвищення уваги учасників дорожнього руху на небезпечних ділянках доріг.

3. Регулювання дорожнього руху за допомогою світлофорів, регулювальником.

Сигнали світлофорів, крім жовтого миготливого, мають перевагу перед дорожніми знаками пріоритету

Водії та пішоходи повинні виконувати додаткові вимоги регулювальника, навіть якщо вони суперечать сигналам світлофорів, вимогам дорожніх знаків і розмітки.

Світлофори призначені для регулювання руху транспортних засобів і пішоходів, мають світлові сигнали зеленого, жовтого, червоного і біло-місячного кольорів, які розташовані вертикально чи горизонтально.

Перехрестя та його види

Перехрестя — місце перехрещення, прилягання або розгалуження доріг на одному рівні, межею якого є уявні лінії між початком заокруглень країв проїзної частини кожної з доріг. Не вважається перехрестям місце прилягання до дороги виїзду з прилеглої території. Перехрестя поділяються на регульовані і нерегульовані. Перші, у свою чергу, розрізняються способом управління рухом: світлофором або регулювальником. Другі визначаються видом перетину проїзних частин: рівнозначні або нерівнозначні. Нерегульовані перехрестя доріг, що мають неоднакове значення, розрізняються по розташуванню головної дороги, яка може бути прямою, проходити через перехрестя та змінювати напрямок, відповідно до таблички щодо зміни напрямку головної дороги.

До засобів регулювання дорожнього руху належать не тільки дорожня розмітка і знаки, дорожні показники, але й сигнали регулювальника і сигнальне обладнання (світлофори).

Перехрестя може бути регульованим та нерегульованим. *Регульованим* є перехрестя, на якому регулювання дорожнього руху відбувається за допомогою світлофорних об'єктів та ручного регулювання регулювальником.

Сигнали світлофорів

Світлофори застосовуються для регулювання руху транспортних засобів і пішоходів на перехрестях, для позначення нерегульованих перехресть. В Україні застосовуються світлофори, що відповідають *Міжнародній конвенції про дорожні знаки і сигнали* та Закону України “Про дорожній рух”.

При вертикальному розміщенні світлофора червоне світло знаходиться зверху, жовте — посередині, зелене —внизу. При горизонтальному — у тому ж порядку зліва направо по ходу руху транспорту.

Світлофори із вертикальним розміщенням можуть мати одну або дві додаткові секції. Такі світлофори застосовуються для регулювання руху у певних напрямках.

Значення сигналів світлофорів:

Зелений сигнал — дозволяє рух транспортним засобам або перехід пішоходам проїжджої частини за відсутності спеціальних пішохідних світлофорів.

Зелений сигнал у вигляді стрілки — дозволяє рух транспорту у вказаному напрямку. Якщо стрілка показує поворот ліворуч, тоді дозволяється розворот транспортних засобів (якщо він не заборонений іншими технічними засобами).

Зелений миготливий сигнал тривалістю 3—4 секунди попереджає водіїв і пішоходів про те, що час дії зеленого світла закінчується. Водій повинен зупинити транспортний засіб перед перехрестям.

Жовтий сигнал – попереджає про зміну сигналів світлофора і забороняє рух транспортних засобів. Пішоходам при жовтому сигналі світлофора також забороняється переходити проїжджу частину. Водіям, які не змогли в момент ввімкнення жовтого сигналу зупинити

Жовтий миготливий сигнал інформує про наявність нерегульованого перехрестя або пішохідного переходу, попереджаючи учасників дорожнього руху про небезпеку.»

Червоний сигнал– забороняє рух транспортних засобів і пішоходів. Якщо одночасно з червоним вмикається жовтий сигнал, то це означає попередження про швидке ввімкнення зеленого сигналу.

Реверсивні світлофори регулюють рух транспортних засобів на окремих смугах проїжджої частини, напрямку руху по яких змінюється на протилежний. Вони мають два сигнали квадратної форми на чорному фоні: ліворуч — червоні Х-подібні перехресні скісні смуги і праворуч зелена стрілка, направлена вістрям униз. При цьому зелений сигнал дозволяє рух по смузі, над якою він установлений, а червоний — забороняє.

Для регулювання руху трамваїв застосовуються транспортні світлофори з однокольоровою біло-місячною сигналізацією. Ці світлофори мають чотири круглі лінзи, розташовані у формі букви «Т». Дії цих світлофорів не поширюються на водіїв інших транспортних засобів.

Значення сигналів трамвайного чотирьохсекційного світлофора:

- ввімкнені усі чотири сигнали — дозволяється рух прямо, праворуч, ліворуч;
- ввімкнені нижній і верхній сигнали посередині — дозволяється рух тільки прямо;
- ввімкнені нижній і або верхній лівий, або верхній правий сигнали — дозволяється рух або тільки ліворуч, або тільки праворуч;
- ввімкнені три верхніх сигнали — рух заборонено.

Сигнали регулювальника

За необхідності регулювання руху здійснюється регулювальником.

Регулювальник - працівник поліції, військової автоінспекції, дорожньо-експлуатаційної служби, черговий на залізничному переїзді, поромній переправі, дружинник, позаштатний співробітник міліції, що має відповідне посвідчення та спорядження (формений одяг або розпізнавальний знак, нарукавна пов'язка, жезл, диск із червоним сигналом або світлоповертачем, червоний ліхтар або прапорець) і регулює дорожній рух.

Сигналами регулювальника є положення його корпусу, жести рук із жезлом або диском із плівкою, що повертає світло.

Сигнали регулювальника мають перевагу перед сигналами світлофорів та вимогами дорожніх знаків і є обов'язковими для виконання.

Сигнали регулювальника:

- регулювальник обернений до водіїв і пішоходів боком, руки витягнуті в сторони, опущені або права рука зігнута перед грудьми – усім нерейковим транспортним засобам дозволяється рух прямо і праворуч, трамваям тільки прямо, пішоходам дозволений перехід проїжджої частини;
- регулювальник обернений до водіїв і пішоходів грудьми або спиною, руки витягнуті в сторони, опущені або права рука зігнута перед грудьми – рух усіх транспортних засобів і пішоходів заборонено. Регулювальник простягнув праву руку вперед — зі сторони лівого боку нерейковим видам транспорту дозволяється рух в усіх напрямках, трамваям — тільки ліворуч. Зі сторони грудей усім транспортним засобам дозволяється поворот тільки праворуч. Зі сторони спини і правого боку рух усіх транспортних засобів заборонено. Пішоходам дозволяється переходити проїжджу частину з лівого й правого боків тільки за спиною регулювальника;
- регулювальник підняв руку вгору – забороняється рух транспортних засобів і пішоходів у всіх напрямках.

Коли регулювальник вказує на транспортний засіб, водій зобов'язаний зупинитися у зазначеному найближчому незабороненому місці, відповідно до вимог Правил дорожнього руху України щодо зупинки.

Базові контрольні питання

1. Як здійснюється регулювання дорожнього руху?
2. Які загальні правила застосування дорожніх знаків?
3. Загальні ознаки і призначення заборонних знаків.
4. Загальні ознаки і призначення наказових знаків.
5. Загальні ознаки і призначення інформаційно-вказівних знаків.
6. Загальні ознаки і призначення попереджувальних знаків.
7. Загальні ознаки і призначення знаків пріоритету.
8. Призначення і порядок використання табличок до дорожніх знаків.
9. Призначення горизонтальної розмітки.
10. Призначення вертикальної розмітки.
11. Що належить до допоміжних засобів регулювання дорожнього руху?
12. Види сигналів світлофора та значення кожною з них.
13. Хто такий регулювальник та які до нього вимоги?
14. Сигнали регулювальника та їх значення для учасників дорожнього руху.

Завдання на самостійну підготовку з навчальної дисципліни:

1. Регулювання дорожнього руху за допомогою дорожніх знаків.
2. Регулювання дорожнього руху за допомогою дорожньої розмітки, дорожнього

обладнання.

3.Регулювання дорожнього руху за допомогою світлофорів, регулювальником.

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

за темою № 3

«Порядок дорожнього руху на території України»

Лекція – 3 год.

Мета: ознайомити з видами перехресть, попереджувальними сигналами, рухом транспортних засобів, вимогами до зупинок і стоянок, з вимогами до технічного стану транспортних засобів, установлення номерних, розпізнавальних знаків, написів і позначень.

Навчальне обладнання, ТЗН: мультимедійний проектор, комп'ютер.

Наочні засоби: Правила дорожнього руху, ілюстрації до Правил дорожнього руху.

Міжпредметні зв'язки: Організаційно-правові основи діяльності Національної поліції.

План лекції

1. Перехрестя та його види.
2. Правила проїзду перехресть.
3. Регульовані та нерегульовані перехрестя.
4. Проїзд залізничних переїздів.
5. Проїзд пішохідних переходів і зупинок транспортних засобів.
6. Правила зупинки, стоянки, обгону.
7. Встановлення номерних, розпізнавальних знаків, написів і позначень.
8. Вимоги до технічного стану транспортних засобів та їх обладнання.

Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

5. Про автомобільний транспорт : Закон України від 05.04.2001 № 2344-III. 07.05.2017) // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення 04.01.2021. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2344-14>.
6. Про дорожній рух : Закон України від 30.06.1993 № 3353-XII // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 04.01.2021. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>.
7. Про Правила дорожнього руху : Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 року №1306 // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 04.01.2021. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-п>.
8. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 04.01.2021. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
9. Про транспорт : Закон України від 10.11.1994 № 232/94ВР // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 04.01.2021. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/232/94-вр>.
10. Про затвердження Правил паркування транспортних засобів : Постанова КМУ від 3.12.2009 № 1342 // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 04.01.2021. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1342-2009-п>.

11. Конвенція «Про дорожній рух» : міжнародний пакт від 08.11.1968 р. // База даних «Законодавство України»/ ВР України. Дата оновлення : 26.03.2020. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_041.

12. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 01.07.2004 № 1961-IV // База даних «Законодавство України» / ВР України. Дата оновлення : 04.01.2021. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1961-15>.

13. ДСТУ 4100-2014 «Знаки дорожні. Загальні технічні умови. Правила застосування».

14. ДСТУ 2587:2010 "Безпека дорожнього руху. Розмітка дорожня. Загальні технічні вимоги. Методи контролювання. Правила застосування".

15. ДСТУ 4092-2002 "Безпека дорожнього руху. Світлофори дорожні. Загальні технічні вимоги, правила застосовування та вимоги безпеки".

Допоміжна література

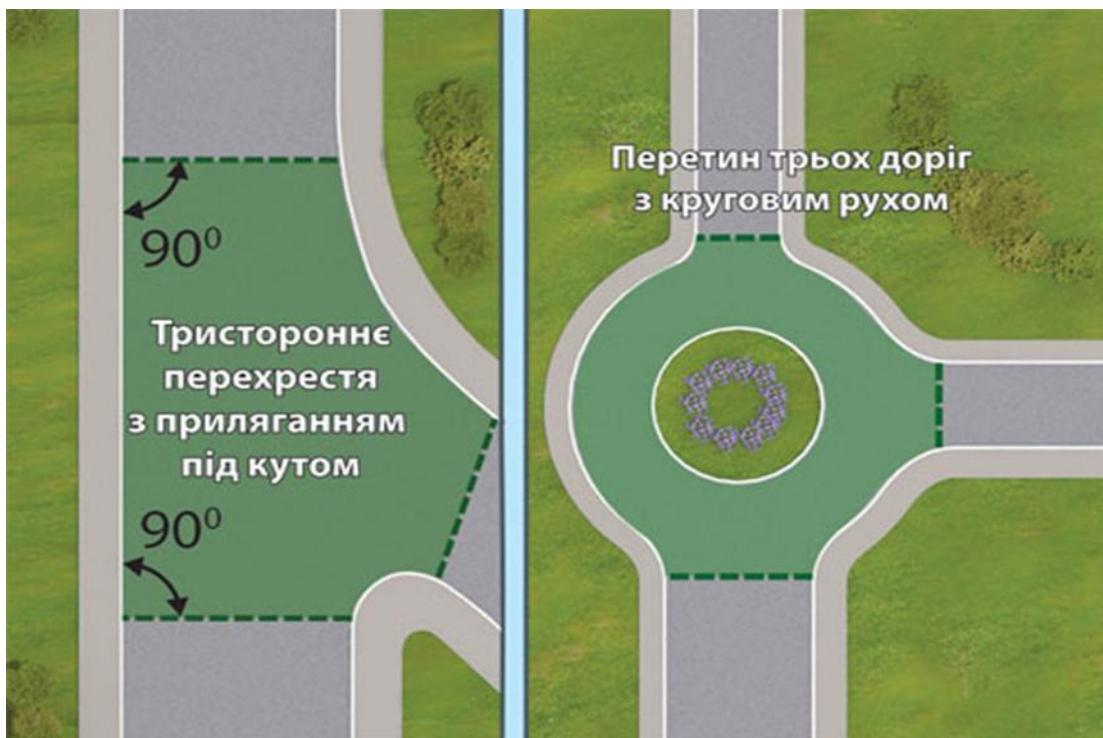
16. Дерех З. Д. Правила дорожнього руху з коментарями і ілюстраціями / З. Д. Дерех. – Київ : Арій, 2020 – 53 с.

17. Правила дорожнього руху з коментарями та ілюстраціями : навч. посіб. / ТОВ «Видавництво «Моноліт» 2021. – 226 с.

Текст лекції

Питання 1. Перехрестя та його види.

Перехрестя – місце перехрещення, прилягання або розгалуження доріг на одному рівні, межею якого є уявні лінії між початком заокруглень країв проїзної частини кожної з доріг. Не вважається перехрестям місце прилягання до дороги виїзду з прилеглої території.

Перехрестя поділяються на регульовані і нерегульовані. Перші, у свою чергу, розрізняються способом управління рухом: світлофором або регулювальником. Другі визначаються видом перетину проїзних частин: рівнозначні або нерівнозначні. Нерегульовані перехрестя доріг, що мають неоднакове значення, розрізняються по розташуванню головної дороги, яка може бути прямою, проходити через перехрестя та змінювати напрямок, відповідно до таблички щодо зміни напрямку головної дороги.

Найбільш поширені типи перехресть

Питання 2. Правила проїзду перехресть

До проїзду перехресть застосовуються загальні вимоги:

- при здійсненні маневру слід поступитися дорогу пішоходам, велосипедистам та автомобілям, що рухаються без зміни своєї траєкторії;
- заборонено виїжджати на перехрестя доріг з утрудненим рухом – затором, з метою запобігання подальшого ускладнення дорожньої обстановки не тільки по напрямку власного руху, але й перехрещуваних дорогах;
- на регульованому перехресті слід керуватися світловими сигналами світлофора чи регулювальника, у разі їх відсутності дотримуватися знаків і дорожньої розмітки, що визначають пріоритет і порядок виїзду на перехрестя.

Інші особливості руху на перехресті:

- рейковий транспорт має перевагу перед колісним при русі на зелений або відповідний жест регулювальника у всіх випадках, крім дозволеного проїзду додаткової секції світлофора. В цьому випадку водій трамвая зобов'язаний пропустити весь транспорт, якому загорівся основний дозволяючий сигнал світлофора;

- ввімкнена стрілка в додатковій секції світлофора вимагає від водія дати дорогу автомобілям, що рухаються в іншому напрямку на основний зелений сигнал або закінчують проїзд на жовте світло;
- звільнити перехрестя водій повинен незалежно від сигналу світлофора, який загорівся на виїзді з нього. Винятком в цьому випадку буде перетин доріг зі знаком «СТОП» (білий фон, чорні літери). Транспортні засоби зобов'язані поступитися пішоходам та іншим учасникам дорожнього руху незалежно від того, що водіям загорівся дозволяючий зелений сигнал світлофора.

Питання 3. Регульовані та нерегульовані перехрестя.

Перехрестя може бути регульованим та нерегульованим.

Регульованим є перехрестя, на якому регулювання дорожнього руху відбувається за допомогою світлофорних об'єктів та ручного регулювання регулювальником.

Нерегульованими є перехрестя, на яких відсутній регулювальник, світлофор не працює або працює в режимі жовтого миготливого. На нерегульованих перехрестях проїзд здійснюється за допомогою:

- дорожніх знаків пріоритету (та табличок зміни напрямку головної дороги);
- “правила перешкоди праворуч”, “правила зустрічного роз'їзду”;
- дорожнього покриття: водій, що рухається до перехрестя з боку асфальтованого покриття, має перевагу над водієм, що наближається до перехрестя з боку ґрунтової дороги;
- при відсутності зрозумілої для водія інформації для проїзду перехрестя останній повинен дати дорогу іншому транспортному засобу.

Особливості проїзду нерегульованих перехресть:

- на перехресті нерівнозначних доріг транспорт, який рухається по другорядній дорозі (з боку знаку “дати дорогу”), надає перевагу в русі згідно зі знаками дорожнього руху. В цьому випадку водії, що їдуть по дорозі, позначеній знаком головної дороги, можуть вільно проїжджати, переконавшись у відсутності рейкового транспорту, який має перевагу тільки перед попутним або зустрічним рухом в аналогічних (рівних) умовах;
- якщо головна дорога змінює напрямок, водії, перебуваючи на головній дорозі, керуються між собою правилом перешкоди праворуч: перевагу в русі має той, у кого праворуч відсутні транспортні засоби. Такий порядок проїзду також застосовується й між водіями другорядної дороги;
- використання “правила зустрічного роз'їзду”: при здійсненні повороту праворуч, ліворуч або розвороту у зворотньому напрямку водієві необхідно надати пріоритет транспортним засобам, що рухаються назустріч. Цього правила повинні дотримуватись і водії трамваїв між собою;
- у будь незрозумілої ситуації (відсутність розмітки, знаків пріоритету, світлофора) водієві слід вважати таким, що перебуває на другорядній дорозі;

- проїзд перехрестя з круговим рухом слід починати з виявлення знаків пріоритету, що дають право першого виїзду на перехрестя або відсутності перешкод праворуч.

Питання 4. Проїзд залізничних переїздів.

Рух через залізничні переїзди (розділ № 20 ПДР України).

Терміни.

залізничний переїзд - перехрещення дороги із залізничними коліями на одному рівні;

Водії транспортних засобів можуть перетинати залізничні колії лише на залізничних переїздах.

Рух через залізничні рейки поза залізничними переїздами заборонений Правилами дорожнього руху, оскільки такий рух може спровокувати виникнення дорожньо-транспортної пригоди за участю рейкового транспорту або пошкодження залізничних колій.

Під'їжджаючи до переїзду, а також починаючи рух після зупинки перед ним, водій зобов'язаний керуватися вказівками і сигналами чергового по переїзду, положенням шлагбаума, світловою та звуковою сигналізацією, дорожніми знаками і дорожньою розміткою, а також переконатися в тому, що не наближається поїзд (локомотив, дрезина).

Під'їжджаючи до нерегульованого залізничного переїзду, водій зобов'язаний переконатися у відсутності поїзда, що наближається, а в темну пору доби і в умовах недостатньої видимості – вийти з транспортного засобу і на слух визначити, чи не наближається залізничний транспорт.

Сигнали чергового по переїзду аналогічні сигналам регулювальника, тому водії зобов'язані виконувати їх під час переїзду через залізничний переїзд.

Для пропуску поїзда, що наближається, і в інших випадках, коли рух через залізничний переїзд заборонено, водій повинен зупинитися перед дорожньою розміткою 1.12 (стоп-лінією) (див. [додаток 2](#)), дорожнім [знаком 2.2](#) (див. [додаток 1](#)), шлагбаумом чи світлофором так, щоб бачити сигнали, а якщо засоби організації дорожнього руху відсутні – не ближче 10 м до найближчої рейки.

З метою забезпечення безпеки дорожнього руху поблизу залізничних рейок і забезпечення безперешкодного руху залізничного транспорту у разі відсутності перед рейками дорожньої розмітки [1.12 \(стоп-лінії\)](#), дорожнього знаку [2.2 «Проїзд без зупинки заборонено»](#), шлагбаума або світлофора зупинятися дозволяється не ближче ніж за 10 м від найближчої рейки.

Якщо перед переїздом немає дорожньої розмітки або дорожніх знаків, що визначають кількість смуг руху, рух транспортних засобів через переїзд дозволяється лише в один ряд.

Правилами дорожнього руху приписаний рух через залізничний переїзд тільки в один ряд, якщо перед переїздом немає дорожньої розмітки ([1.18](#)) або дорожніх знаків ([5.17.1](#), [5.17.2](#)), що дозволяють рух у кілька рядів. Занаявності декількох смуг для руху через залізничний переїзд Правила не забороняють одночасний рух відразу декількох автомобілів. Водіям слід пам'ятати, що, якщо крайня права смуга вільна, то рух іншими смугами заборонений Правилами дорожнього руху (див. п. [11.2](#) цих Правил).

Рух через переїзд забороняється, якщо:

а) черговий по переїзду подає сигнал заборони руху – стоїть до водія грудьми або спиною з піднятим над головою жезлом (червоним ліхтарем чи прапорцем) або з витягнутими в сторони руками;

У деяких випадках рух через переїзд регулюється черговим з переїзду (ремонт, несправність світлофорів, шлагбаумів тощо). У таких випадках водії зобов'язані керуватися під час руху через переїзд вказівками чергового з переїзду.

б) шлагбаум опущений або почав опускатися;

З метою забезпечення безпеки дорожнього руху забороняється об'їжджати залізничний шлагбаум і в'їжджати на переїзд, не тільки коли шлагбаум закритий, а й у тому випадку, коли він тільки почав опускатися або підніматися.

в) увімкнено заборонний сигнал світлофора чи звуковий сигнал незалежно від наявності та положення шлагбаума;

Червоний сигнал світлофора забороняє рух транспортних засобів, тому, навіть якщо піднято шлагбаум, при увімкненому червоному сигналі світлофора рух через переїзд заборонено. Увімкнення біло-місячного сигналу світлофора інформує водіїв про те, що світлофор для регулювання руху через залізничний переїзд справний.

г) за переїздом утворився затор, який змусить водія зупинитися на переїзді; Зупинка на переїзді заборонена пунктом [15.9 а\)](#), тому, якщо за переїздом утворився затор у русі, водієві заборонено виїжджати на переїзд.

г) до переїзду в межах видимості наближається поїзд (локомотив, дрезина).

Необхідність введення даної заборони цілком зрозуміла і очевидна. Навряд чи розсудливий водій ризикне перетинати переїзд, якщо побачить, що наближається поїзд (локомотив, дрезина).

Вимога завчасно визначити, чи немає в межах видимості рейкового рухомого складу, що наближається, особливо актуальна на нерегульованих залізничних переїздах і переїздах, на яких несправний світлофор, що регулює рух через переїзд. У будь-якому випадку водій завжди має пам'ятати, що він несе

відповідальність за порушення безпеки дорожнього руху і життя пасажирів, яких він перевозить.

Рух через переїзд сільськогосподарських, дорожніх, будівельних та інших машин і механізмів дозволяється тільки в транспортному стані.

Сільськогосподарська, дорожня і будівельна техніка обладнується спеціальним обладнанням і агрегатами, які в робочому положенні можуть пошкодити дорожнє полотно або залізничні рейки, тому рух такої техніки через залізничний переїзд або проїзною частиною дозволяється лише у транспортному стані. Техніка, яка через об'єктивні обставини не може рухатися у транспортному стані або конструкція якої не дозволяє такий рух (гусеничні трактори), має транспортуватися на спеціальних платформах. Пересування транспортних засобів на гусеничному ході дозволяється тільки на місцевих дорогах без твердого покриття за мінусової температури атмосферного повітря (ст. 29 Закону «Про дорожній рух»).

Забороняється самовільно відкривати шлагбаум або об'їжджати його, а також об'їжджати транспортні засоби, які стоять перед переїздом, коли рух через нього заборонено.

Даний пункт Правил дорожнього руху категорично забороняє самовільно відкривати шлагбаум (напівшлагбаум) або здійснювати його об'їзд. Водіям оперативних і спеціальних транспортних засобів також заборонено порушувати даний пункт Правил. Порушення даного пункту закінчується, як правило, трагічними наслідками в результаті зіткнення з залізничним транспортом.

У разі вимушеної зупинки транспортного засобу на переїзді водій зобов'язаний негайно висадити людей і вжити заходів для звільнення переїзду, а якщо це не вдається зробити, він повинен:

- а) коли є можливість, послати двох чоловік уздовж колій в обидва боки від переїзду не менш як на 1000 м (якщо одного, то в бік ймовірної появи поїзда, а на одноколійних переїздах – у бік гіршої видимості залізничної колії), пояснивши їм правила подавання сигналу зупинки машиністу поїзда (локомотива, дрезини), що наближається;
- б) залишатися біля транспортного засобу і, подаючи сигнали загальної тривоги, вживати всіх заходів для звільнення переїзду;
- в) у разі появи поїзда бігти йому назустріч, подаючи сигнал зупинки.

Виконання водієм викладених в даному пункті Правил дій у разі вимушеної зупинки на залізничному переїзді дозволить знизити ймовірність виникнення дорожньо-транспортної пригоди.

Сигналом зупинки поїзда (локомотива, дрезини) є круговий рух руки (у світлу пору – із шматком яскравої тканини або будь-яким добре помітним предметом, у темну пору доби і в умовах недостатньої видимості – з факелом

або ліхтарем). Сигналом загальної тривоги є серії звукових сигналів транспортного засобу, що складаються з одного довгого і трьох коротких сигналів.

Даний пункт Правил роз'яснює порядок подачі сигналів для зупинки поїзда, а також сигналу загальної тривоги, які дозволяють проінформувати учасників руху про небезпеку, що виникла, або перешкоду поблизу залізничного переїзду чи поблизу залізничних колій.

Стадо тварин дозволяється переганяти через переїзд тільки за достатньої кількості погоничів, але не менше трьох. Переводити поодиноких тварин (не більше двох на одного погонича) необхідно лише за вуздечку, повід.

З метою забезпечення безпеки дорожнього руху переганяти тварин через залізничний переїзд можна тільки з дозволу чергового по переїзду, а на нерегульованих переїздах – за достатньої кількості погоничів, зазначеної в даному пункті. Під час перегону тварин через залізничний переїзд погоничі зобов'язані стежити за зміною обстановки на залізниці.

Питання 5. Проїзд пішохідних переходів, зупинок маршрутних транспортних засобів (розділ № 18 ПДР України)

пішохідний перехід - ділянка проїзної частини або інженерна споруда, призначена для руху пішоходів через дорогу. Пішохідні переходи позначаються дорожніми знаками 5.35.1-5.37.2, дорожньою розміткою 1.14.1-1.14.3, пішохідними світлофорами. За відсутності дорожньої розмітки межі пішохідного переходу визначаються відстанню між дорожніми знаками або пішохідними світлофорами, а на перехресті за відсутності пішохідних світлофорів, дорожніх знаків та розмітки - шириною тротуарів чи узбіч.

Регульованим вважається пішохідний перехід, рух по якому регулюється світлофором чи регулювальником, нерегульованим - пішохідний перехід, на якому немає регулювальника, світлофори відсутні або вимкнені чи працюють у режимі миготіння жовтого сигналу;

пішохід - особа, яка бере участь у дорожньому русі поза транспортними засобами і не виконує на дорозі будь-яку роботу. До пішоходів прирівнюються також особи, які рухаються в інвалідних колясках без двигуна, ведуть велосипед, мопед, мотоцикл, везуть санки, візок, дитячу чи інвалідну коляску;

Водій транспортного засобу, що наближається до нерегульованого пішохідного переходу, на якому перебувають пішоходи, повинен зменшити швидкість, а в разі потреби зупинитися, щоб дати дорогу пішоходам, для яких може бути створена перешкода чи небезпека.

Підкреслюючи перевагу пішоходів, які переходять через нерегульовані пішохідні переходи, Правила дорожнього руху зобов'язують водіїв

транспортних засобів знизити швидкість, наближаючись до таких пішохідних переходів, і за необхідності зупинитися, щоб дати дорогу пішоходам. Якщо пішоходу не створюється перешкода чи небезпека в русі, водії можуть проїхати через пішохідний перехід не зупиняючись.

На регульованих пішохідних переходах і перехрестях при сигналі світлофора чи регулювальника, що дозволяє рух транспортним засобам, водій повинен дати дорогу пішоходам, які закінчують перехід проїзної частини відповідного напрямку руху і для яких може бути створена перешкода чи небезпека.

Вимога даного пункту Правил дорожнього руху поширюється на водіїв, які під'їжджають до пішохідного переходу. Ці водії зобов'язані дати можливість пішоходам, що закінчують перехід проїзної частини, залишити пішохідний перехід, навіть якщо для водіїв горить дозволяючий сигнал світлофора або регулювальник подав сигнал, що дозволяє рух.

Проїжджаючи повз пішохідів, які не встигли закінчити перехід проїзної частини і вимушено перебувають на островці безпеки або лінії, що розділяє транспортні потоки протилежних напрямків, водії повинні дотримувати безпечного інтервалу.

Під час проїзду повз пішохідів, які перебувають на островці безпеки або лінії, що розділяє транспортні потоки протилежних напрямків, водії зобов'язані вибирати такий інтервал, який забезпечить безпеку дорожнього руху, а пішоходи з метою забезпечення своєї власної безпеки в темну пору доби і в умовах недостатньої видимості, перебуваючи в межах проїзної частини, зобов'язані позначити себе спеціальними світлоповертальними елементами. Якщо пішохід не має можливості позначити себе світлоповертальними елементами в зазначених умовах, він повинен утриматися від переходу проїзної частини поза пішохідним переходом.

Якщо перед нерегульованим пішохідним переходом зменшує швидкість чи зупинився транспортний засіб, водії інших транспортних засобів, що рухаються по сусідніх смугах, повинні зменшити швидкість, а в разі потреби зупинитися і можуть продовжити (відновити) рух лише переконавшись, що на пішохідному переході немає пішохідів, для яких може бути створена перешкода чи небезпека.

Наявність перед пішохідним переходом транспортного засобу, що зупинився або зупиняється, є попередженням для водіїв транспортних засобів, що рухаються суміжними смугами, про можливу появу пішохідів на переході, тому водії, які рухаються суміжними смугами, зобов'язані знизити швидкість, а можливо, навіть і зупинитися перед пішохідним переходом, щоб дати дорогу пішоходам, які рухаються переходом. Подальший рух водіям транспортних засобів

дозволяється за умови, що вони не створять перешкоди або небезпеки для руху пішоходів (див. п. 18.1 ПДР).

У будь-якому місці водій повинен пропустити сліпих пішоходів, які подають сигнал тростиною білого кольору, спрямованою вперед.

Сліпі пішоходи як особлива категорія учасників дорожнього руху мають перевагу у русі на будь якій ділянці проїзної частини, тому водій, перед яким на проїзну частину вийшов сліпий пішохід, зобов'язаний дати йому дорогу. Сліпі пішоходи мають при собі тростину білого кольору, добре помітну в темну пору доби на великій відстані. Тростина, витягнута вперед, є сигналом сліпого пішохода, який збирається здійснити перехід проїзної частини. Учасники дорожнього руху, в тому числі і водії, які бачать, що сліпому пішоходу важко самостійно перейти проїзну частину, зобов'язані допомогти йому безпечно здійснити перехід.

Забороняється в'їжджати на пішохідний перехід, якщо за ним утворився затор, який змусить водія зупинитися на цьому переході.

Створювати перешкоду чи небезпеку для руху пішоходів заборонено, тому, якщо за пішохідним переходом утворився затор у русі, водії зобов'язані зупинитися перед пішохідним переходом. Вїжджати на пішохідний перехід і зупинятися на ньому категорично заборонено.

Водії повинні зупинитися перед пішохідним переходом на сигнал, передбачений підпунктом «в» пункту [8.8](#) цих Правил, якщо така вимога надійшла від членів шкільного патруля, загону юних інспекторів руху, відповідним чином екіпірованих, або осіб, що супроводжують групи дітей, і дати дорогу дітям, які переходять проїзну частину дороги.

З метою забезпечення безпечного переходу проїзної частини організованою групою дітей водії зобов'язані зупинитися перед пішохідним переходом на сигнал, що подається супроводжуючою цих дітей особою. Подальший рух через пішохідний перехід буде дозволений лише після того, як супроводжуюча дітей особа дозволить подальший рух транспортних засобів.

Водій транспортного засобу повинен зупинитися, щоб дати дорогу пішоходам, які йдуть з боку відчинених дверей до (або від) трамвая, що стоїть на зупинці, якщо посадка чи висадка проводиться з проїзної частини чи посадкового майданчика, розміщеного на ній.

Продовжувати рух дозволяється лише тоді, коли пішоходи залишать проїзну частину і в трамваї зачиняться двері.

Під час зупинки трамваю навпроти позначеної зупинки водії нереєстрованих транспортних засобів зобов'язані припинити рух між трамваем і позначеною зупинкою, оскільки з трамвая і з боку зупинки можуть на проїзну частину виходити пішоходи. Продовжити рух водії нереєстрованих транспортних засобів

можуть лише після того, як у трамвая зачиняються двері і пішоходи залишають проїзну частину.

Слід зазначити, що пішоходам забороняється обходити трамвай ззаду або спереду, оскільки вони не мають переваг у русі через смугу зустрічного руху рейкових і нерейкових транспортних засобів. Переходити проїзну частину пішоходи зобов'язані тільки на пішохідних переходах або на перехрещеннях проїзних частин спеціальною пішохідною зоною.

Наближаючись до транспортного засобу з розпізнавальним знаком “Діти”, що зупинився з увімкненими проблісковими маячками оранжевого кольору та (або) аварійною світловою сигналізацією, водії транспортних засобів, що рухаються по суміжній смузі, повинні зменшити швидкість, а в разі потреби зупинитися, щоб уникнути наїзду на дітей.

Наближаючись до транспортного засобу з розпізнавальним знаком «[Діти](#)», водії зобов'язані зменшити швидкість, а у разі необхідності зупинитися, щоб уникнути наїзду на дітей, оскільки дії дітей можуть бути непередбачуваними і неконтрольованими, через що вони можуть створити аварійну обстановку на проїзній частині.

Питання 6. Правила зупинки, стоянки транспортних засобів та обгону (розділи № 14-15 ПДР України).

Зупинка транспортного засобу є невід'ємною частиною організації процесу дорожнього руху. Транспортні засоби, що стоять на проїзній частині дороги, у тому числі і під час початку руху після зупинки, створюють перешкоди для інших учасників дорожнього руху, погіршують умови видимості, створюють передумови для виникнення дорожньо-транспортних пригод.

***Зупинка**- припинення руху транспортного засобу на час до 5 хвилин або більше, якщо це необхідно для посадки (висадки) пасажирів чи завантаження (розвантаження) вантажу, виконання вимог цих Правил (надання переваги в русі, виконання вимог регулювальника, сигналів світлофора тощо);*

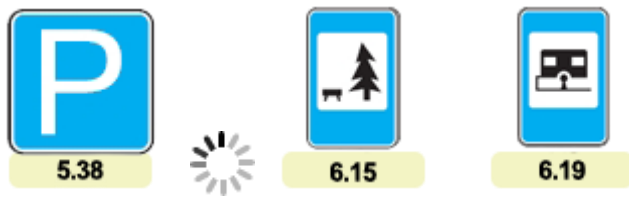
***Стоянка**- припинення руху транспортного засобу на час, більший ніж 5 хвилин, з причин, не пов'язаних з необхідністю виконання вимог цих Правил, посадкою (висадкою) пасажирів, завантаженням (розвантаженням) вантажу;*

З визначення термінів «зупинка» і «стоянка», випливає, що перша може перейти в другу після завершення п'ятих хвилин, або після закінчення посадки (висадки) пасажирів або завантаження (розвантаження) вантажу.

Зупинка і стоянка транспортних засобів на дорозі повинні здійснюватися у спеціально відведених місцях чи на узбіччі.

Зупинка і стоянка транспортних засобів є невід'ємною складовою організації дорожнього руху, тому з метою зведення до мінімуму перешкод для руху інших транспортних засобів зупинку і стоянку дозволяється здійснювати у спеціально

відведених місцях, позначених дорожніми знаками [5.38](#) «Місце для стоянки», [5.39](#) «Зона стоянки», [6.15](#) «Місце відпочинку», [6.19](#) «Місце стоянки причепів у кемпінгу» або [6.20](#) «Ділянка для табору автотуристів і місце стоянки причепів у кемпінгу», або на узбіччі.

За відсутності спеціально відведених місць чи узбіччя або коли зупинка чи стоянка там неможливі, вони дозволяються біля правого краю проїзної частини (якомога правіше, щоб не перешкоджати іншим учасникам дорожнього руху).

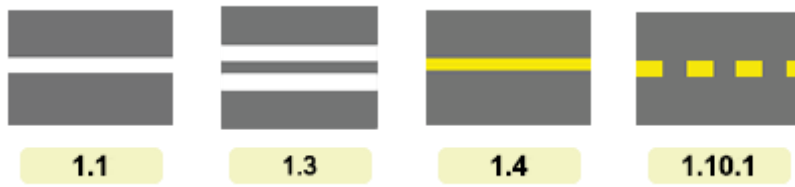
У зв'язку з тим, що на деяких ділянках доріг, поза спеціально відведеними місцями для зупинки і стоянки, узбіччя може бути відсутнім або зупинка і стоянка на ньому неможливі, дозволяється зупинитися і стояти якнайближче до правого краю проїзної частини, не створюючи перешкод іншим учасникам дорожнього руху.

У населених пунктах зупинка і стоянка транспортних засобів дозволяються на лівому боці дороги, що має по одній смузі для руху в кожному напрямку (без трамвайних колій посередині) і не розділена розміткою 1.1 ([див. додаток 2](#)), а також на лівому боці дороги з одностороннім рухом.

Якщо дорога має бульвар або розділювальну смугу, зупинка і стоянка транспортних засобів біля них забороняються.

У населених пунктах, на дорогах з однією смугою для руху транспортних засобів у кожному з напрямків, дозволяються зупинка і стоянка з лівого боку дороги, якщо посеред проїзної частини відсутні суцільна лінія розмітки ([1.1](#) або [1.3](#)) і трамвайні колії, за умови, що така зупинка або стоянка не буде створювати перешкод у русі зустрічному транспорту і не заборонена дорожніми знаками ([3.34-3.39](#), [5.47](#)) або дорожньою розміткою ([1.4](#), [1.10](#)).

У населених пунктах також дозволяється зупинка і стоянка на дорогах з одностороннім рухом, які позначені дорожнім знаком [5.5 «Дорога з одностороннім рухом»](#) і мають не більше двох смуг для руху в одному напрямку. На дорогах з одностороннім рухом, які мають більше двох смуг для руху в одному напрямку, вантажним транспортним засобам з дозволеною максимальною масою понад 3,5 т, тракторам, самохідним машинам і механізмам дозволяється виїжджати на крайню ліву смугу для виконання маневру повороту ліворуч, а також зупинки з метою завантаження або вивантаження вантажу.

Зупинка з метою посадки або висадки пасажирів може бути здійснена водіями вантажних транспортних засобів з дозволеною максимальною масою понад 3,5 т, тракторів, самохідних машин і механізмів, а також водіями автобусів тільки з правого боку дороги якомога ближче до правого краю проїзної частини. Водіям мотоциклів, мопедів і легкових автомобілів зупинка з лівого боку дороги з одностороннім рухом дозволена як для посадки та висадки пасажирів, так і для завантаження та вивантаження вантажів, якщо така зупинка не заборонена дорожніми знаками ([3.34](#), [5.47](#)) або дорожньою розміткою ([1.4](#)).

Слід пам'ятати, що під час зупинки з метою посадки або висадки пасажирів біля лівого або правого краю проїзної частини для забезпечення безпеки дорожнього руху та з метою виключення можливості наїзду транспортних засобів на піших учасників дорожнього руху Правилами дорожнього руху забороняється здійснювати посадку або висадку пасажирів з боку суміжної проїзної частини. Пасажири зобов'язані здійснювати висадку (посадку) тільки з боку тротуару, а якщо він відсутній, то з боку узбіччя, не створюючи перешкод в русі іншим учасникам дорожнього руху, або зі смуги проїзної частини, що не межує з іншими смугами, на якій стоїть автомобіль, наприклад через задній борт вантажного автомобіля.

За межами населеного пункту зупинка і стоянка з лівого боку дороги заборонена, навіть якщо посеред проїзної частини є переривчаста лінія розмітки ([1.5](#) або [1.11](#)).

Транспортні засоби не дозволяється ставити на проїзній частині в два і

більше ряди. Велосипеди, мопеди і мотоцикли без бокового причепа дозволяється ставити на проїзній частині не більше ніж у два ряди.

З метою збільшення пропускної здатності проїзної частини, а також з метою забезпечення безпечного виконання маневрів транспортних засобів, які здійснили зупинку або стоянку біля правого краю проїзної частини, Правилами дорожнього руху заборонено ставити на проїзній частині в два і більше ряди транспортні засоби. Допускається ставити в два ряди двоколісні транспортні засоби за умови, що це не буде заважати або створювати перешкод іншим учасникам дорожнього руху.

Ставити транспортні засоби під кутом до краю проїзної частини дозволяється в місцях, де це не буде перешкоджати руху інших транспортних засобів.

Біля тротуарів або інших місць із пішохідним рухом ставити транспортні засоби під кутом дозволяється лише передньою частиною, а на підйомах - тільки задньою частиною.

З метою зменшення шкідливого впливу відпрацьованих газів на здоров'я пішоходів транспортні засоби повинні бути поставлені на стоянку передньою частиною до тротуару, а в разі зупинки на підйомі - задньою частиною, з метою виключення скочування транспортного засобу на проїзну частину. Водій має сам визначати можливість і необхідність поставлення на стоянку транспортного засобу під кутом до тротуару за умови, що таке поставлення не заборонене знаками або дорожньою розміткою ([1.10](#)).

Стоянка всіх транспортних засобів у місцях, позначених дорожніми знаками 5.38, 5.39, встановленими з табличкою 7.6.1, дозволяється на проїзній частині вздовж тротуару, а встановленими з однією з табличок 7.6.2-7.6.5 (див. додаток 1) - легкових автомобілів і мотоциклів тільки так, як показано на таблиці.

			
5.38	5.38	5.38	5.39

				
7.6.1	7.6.2	7.6.3	7.6.4	7.6.5

Залежно від дорожньої обстановки, на спеціальних стоянках, позначених знаками [5.38](#) або [5.39](#) з однією з табличок [7.6.1-7.6.5](#), дозволяється ставити транспортні засоби тільки так, як зазначено на таблиці.

Слід пам'ятати, що табличка [7.6.1](#) поширює дію [знаків 5.38 і 5.39](#) на всі механічні транспортні засоби, а [таблички 7.6.2-7.6.5](#) - тільки на легкові автомобілі, мотоцикли і мопеди.

На спусках і підйомах, де спосіб поставлення не регламентується засобами регулювання руху, транспортні засоби необхідно ставити під кутом до краю проїзної частини так, щоб не створювати перешкод іншим учасникам дорожнього руху і виключити можливість для самовільного руху цих засобів.

На таких ділянках допускається ставити транспортний засіб уздовж краю проїзної частини, повернувши керовані колеса таким чином, щоб виключалась можливість самовільного руху транспортного засобу.

З метою забезпечення безпеки дорожнього руху на спусках і підйомах ставити на стоянку транспортний засіб необхідно під кутом до краю проїзної частини, повернувши колеса в протилежну сторону від проїзної частини, тим самим виключивши його мимовільний виїзд на проїзну частину. Правилами не заборонено ставити транспортні засоби на спусках і підйомах паралельно проїзній частині, але за такого поставлення у транспортного засобу стоянкова гальмова система повинна забезпечувати нерухоме утримування автомобіля на місці (див. п. [31.4.1 д](#)) цих Правил), а колеса мають бути повернені у протилежний бік від проїзної частини. Під час зупинки або стоянки на спусках і підйомах уздовж проїзної частини водії вантажних автомобілів із дозволеною максимальною масою понад 3,5 т, тракторів і автобусів зобов'язані використовувати крім гальмової системи додатково противідкотні упори.

На трамвайній колії попутного напрямку, розташованій ліворуч на одному рівні з проїзною частиною для руху нерейкових транспортних засобів, дозволяється зупинка лише для виконання вимог цих Правил, а на розташованих біля правого краю проїзної частини - лише для посадки (висадки) пасажирів чи виконання вимог цих Правил.

У цих випадках не повинно створюватись перешкод для руху трамваїв.
У разі розташування трамвайних колій з правого боку проїзної частини водіям нерейкових транспортних засобів дозволяється перетнути трамвайні колії зустрічного напрямку і здійснити посадку або висадку пасажирів біля правого краю проїзної частини на трамвайних коліях попутного напрямку. Слід пам'ятати, що під час здійснення такого маневру забороняється перешкоджати руху трамваїв як попутного, так і зустрічного напрямку руху.

Зупинка забороняється:

а) на залізничних переїздах;

У зв'язку з тим, що зупинка на залізничних переїздах впливає на безпеку

дорожнього руху, вона заборонена Правилами. Забороняється також зупинятися ближче ніж за 10 м до найближчої рейки за відсутності засобів організації дорожнього руху (див. п. [20.3](#) даних Правил).

б) на трамвайних коліях (крім випадків, обумовлених пунктом [15.8](#) цих Правил);

Даний пункт Правил дорожнього руху підкреслює перевагу в русі рейкових транспортних засобів, тому зупинка на трамвайних коліях заборонена, крім випадків, визначених цими Правилами (див. п. [15.8](#) цих Правил).

в) на естакадах, мостах, шляхопроводах і під ними, а також у тунелях;

Оскільки зазначені у пункті місця мають обмежену пропускну здатність, а також недостатню оглядовість, даним пунктом Правил дорожнього руху заборонена зупинка на таких спорудах з метою запобігання ймовірності виникнення дорожньо-транспортних пригод.

г) на пішохідних переходах і ближче 10 м від них з обох боків, крім випадків надання переваги в русі;

З метою забезпечення безпеки пішоходів, а також збільшення оглядовості пішохідних переходів для водіїв, які рухаються проїзною частиною, заборонена зупинка ближче ніж за 10 м від пішохідних переходів, позначених дорожніми знаками [5.35.1](#) та [5.35.2 «Пішохідний перехід»](#), а також безпосередньо на самих переходах.

Зупинка поблизу підземних і надземних пішохідних переходів не заборонена, якщо поруч із ними не встановлений дорожній знак [3.34 «Зупинка заборонена»](#) і відсутня дорожня розмітка [1.4 «Зупинка і стоянка транспортних засобів заборонена»](#).

г) на перехрестях та ближче 10 м від краю перехрещуваної проїзної частини за відсутності на них пішохідного переходу, за винятком зупинки для надання переваги в русі та зупинки проти бокового проїзду на Т-подібних перехрестях, де є суцільна лінія розмітки або розділювальна смуга;

З метою забезпечення безпеки на перехрещеннях проїзних частин як на перехрестях, так і на в'їздах (виїздах) з прилеглої території, даним пунктом Правил дорожнього руху забороняється зупинятися на перехрещеннях і ближче ніж за 10 м від них, крім випадку надання переваги в русі. На Т-подібних перехрестях не забороняється зупинятися, якщо смуга для руху транспортних засобів відокремлена суцільною лінією розмітки або розділювальною смугою, за умови що між зупиненим транспортним засобом і суцільною лінією розмітки (розділювальною смугою) залишається не менше 3 м для руху інших транспортних засобів.

д) у місцях, де відстань між суцільною лінією розмітки, розділювальною смугою чи протилежним краєм проїзної частини і транспортним засобом,

що зупинився, менше 3 м;

У місцях, де нанесена суцільна лінія розмітки ([1.1](#)) або є розділювальна смуга, забороняється зупинка, якщо між зупиненим транспортним засобом і суцільною лінією розмітки, розділювальною смугою чи протилежним краєм проїзної частини залишається менше 3 м для руху інших транспортних засобів.

Слід зазначити, що у разі зупинки з порушенням Правил в місцях, де нанесена суцільна лінія 1.1 дорожньої розмітки і відстань між розміткою і зупиненим транспортним засобом становить менше 3 м, інші водії можуть об'їхати транспортний засіб, що зупинився біля правого краю проїзної частини, за умови забезпечення безпеки дорожнього руху. Даний виняток не дає права водіям об'їжджати транспортні засоби, що зупинилися перед перехрещеннями проїзних частин, пішохідними переходами і місцями, де велосипедна доріжка перетинає проїзну частину, оскільки такі маневри можуть спровокувати виникнення дорожньо-транспортної пригоди.

е) ближче 30 м від посадкових майданчиків для зупинки маршрутних транспортних засобів, а коли їх немає - ближче 30 м від дорожнього знака такої зупинки з обох боків;

З метою забезпечення безпечних умов руху маршрутних транспортних засобів та безпеки пасажирів таких транспортних засобів Правилами дорожнього руху забороняється зупинятися ближче ніж за 30 м перед посадочними майданчиками для зупинки маршрутних транспортних засобів і за 30 м за ними.

У дозволених випадках під час зупинок автомобілів на посадочних майданчиках для зупинки маршрутних транспортних засобів з метою посадки/висадки пасажирів (завантаження або вивантаження вантажів) не повинні створюватися перешкоди в русі маршрутним транспортним засобам.

є) ближче 10 м від позначеного місця виконання дорожніх робіт і в зоні їх виконання, де це створить перешкоди технологічним транспортним засобам, що працюють;

Для забезпечення заходів безпеки в місцях виконання дорожніх робіт, позначених дорожніми знаками [1.37 «Дорожні роботи»](#) або [1.39 «Інша небезпека \(аварійно небезпечна ділянка\)»](#), а також ближче ніж за 10 м від таких місць в обидва боки зупинка забороняється.

ж) у місцях, де буде неможливим зустрічний роз'їзд або об'їзд транспортного засобу, що зупинився;

Ця заборона в Правила дорожнього руху введена з метою збільшення пропускної здатності вузьких вуличок і проїзних частин, у тому числі і в житловій зоні, тому, якщо габарити транспортного засобу не дозволяють здійснити проїзд інших транспортних засобів без порушення Правил дорожнього руху, зупинка такого транспортного засобу заборонена.

з) у місцях, де транспортний засіб закриває від інших водіїв сигнали світлофора або дорожні знаки;

Своєчасне інформування учасників дорожнього руху про дорожню ситуацію сприяє підвищенню безпеки дорожнього руху, тому Правилами дорожнього руху заборонено зупиняти транспортні засоби в місцях, де вони будуть затуляти від інших водіїв сигнали світлофора або дорожні знаки. Під час зупинки поблизу дорожніх знаків або світлофора водії зобов'язані враховувати габарити свого транспортного засобу і виключити ймовірність загороджування знаків.

и) ближче 10 м від виїздів з прилеглих територій і безпосередньо в місці виїзду.

З метою забезпечення безпеки учасників дорожнього руху на в'їздах (виїздах) з прилеглих територій даним пунктом Правил дорожнього руху забороняється зупинятися на перехрещеннях і ближче ніж за 10 м від них, крім випадку надання переваги в русі.

Стоянка забороняється:

а) у місцях, де заборонена зупинка;

Оскільки здійснити стоянку транспортного засобу без його зупинки неможливо, то логічно, що стоянка заборонена у всіх місцях, де заборонена зупинка транспортних засобів.

б) на тротуарах (крім місць, позначених відповідними дорожніми знаками, встановленими з табличками);

На тротуарах стоянка забороняється Правилами дорожнього руху, але в деяких випадках, коли під знаком [5.38 «Місце для стоянки»](#) або знаком [5.39 «Зона стоянки»](#) встановлюються таблички [7.6.2-7.6.5 «Спосіб поставлення транспортного засобу на стоянку»](#), дозволяється стоянка на тротуарах зазначеним способом легкових автомобілів, мотоциклів і мопедів. У разі такої стоянки не мають створюватися перешкоди у русі пішоходам, а ширина смуги для руху пішоходів повинна бути не менше 2 м.

7.6.1

7.6.2

7.6.3

7.6.4

7.6.5

в) на тротуарах, за винятком легкових автомобілів та мотоциклів, які

можуть бути поставлені на краю тротуарів, де для руху пішоходів залишається щонайменше 2м.;

Даний пункт Правил підкреслює, що стоянка на тротуарах заборонена. Допускається стоянка легкових автомобілів, мотоциклів і мопедів на краю тротуарів, де відсутні знаки, що забороняють зупинку або стоянку ([3.34-3.39](#)), і для руху пішоходів залишається не менше 2 м. У разі поставлення транспортного засобу на тротуарі на стоянку водій зобов'язаний пам'ятати, що відповідно до пункту [11.13](#) рух тротуарами заборонений, тому на тротуар дозволяється виїжджати тільки двома колесами передньої або бічною частиною автомобіля.

г) ближче 50м. від залізничних переїздів;

Дана вимога Правил дорожнього руху поширюється як на ділянку дороги до залізничного переїзду, так і за ним. Вона введена до Правил дорожнього руху для забезпечення безпеки учасників дорожнього руху, які знаходяться поблизу залізничних переїздів, оскільки переїзди є одними з найбільш небезпечних ділянок.

г) поза населеними пунктами в зоні небезпечних поворотів і випуклих переломів поздовжнього профілю дороги з видимістю або оглядовістю менше 100м. хоча б в одному напрямку руху;

У зоні небезпечних поворотів і випуклих переломів з видимістю або оглядовістю менше 100м хоча б в одному напрямку руху за межами населеного пункту можуть виникнути небезпечні ситуації, тому Правилами заборонено виконувати стоянку в таких місцях. Межа в 100м визначена з розрахунку, що водії, розпізнавши небезпеку для руху на швидкості 90 км/год, зможуть зупинити свій транспортний засіб з дотриманням Правил дорожнього руху за поганих погодно-кліматичних умов.

д) у місцях, де транспортний засіб, що стоїть, зробить неможливим рух інших транспортних засобів або створить перешкоду для руху пішоходів;

Даний пункт Правил дорожнього руху введений для збільшення пропускної здатності проїзних частин і вулиць, тому забороняється ставити на стоянку транспортний засіб у місцях, де він буде блокувати рух інших транспортних засобів, змусить інших водіїв виїжджати за межі проїзної частини або створить перешкоду (перепону) для руху пішоходів.

е) ближче 5м. від контейнерних майданчиків та/або контейнерів для збирання побутових відходів, місце розміщення або облаштування яких відповідає вимогам законодавства;

Поблизу контейнерних майданчиків, а також поблизу контейнерів для збору побутових відходів, розміщених і обладнаних згідно з вимогами законодавства, заборонено ставити транспортні засоби на відстані менше 5 м від них, оскільки

до даних місць можуть бути організовані під'їзди транспортних засобів, які здійснюють обслуговування контейнерних майданчиків, а також транспортних засобів комунальних підприємств, які обслуговують населення.

є) на газонах.

У темну пору доби і в умовах недостатньої видимості стоянка поза населеними пунктами дозволяється лише на майданчиках для стоянки або за межами дороги.

З метою гарантування безпеки дорожнього руху в темну пору доби і в умовах недостатньої видимості дозволяється стоянка транспортних засобів тільки на спеціальних майданчиках, які розташовуються за межами проїзної частини. Стоянка в темну пору доби і в умовах недостатньої видимості на проїзній частині або узбіччі за межами населеного пункту заборонена, оскільки може спровокувати виникнення дорожньо-транспортної пригоди.

Водій не повинен залишати транспортний засіб, не вживши всіх заходів, щоб не допустити його самовільного руху, проникнення до нього і (або) незаконного заволодіння ним.

З метою виключення мимовільного руху транспортного засобу, перш ніж залишити його салон, водій зобов'язаний забезпечити його нерухомість за допомогою стоянкової гальмової системи, а в гірських умовах водії вантажних автомобілів з дозволеною максимальною масою понад 3,5 т, тракторів і автобусів зобов'язані скористатися спеціальними противідкотними упорами. Перш ніж залишити автомобіль, водій зобов'язаний заглушити двигун, поставити автомобіль на стоянкове гальмо, підняти бічні скла, що опускаються (якщо вони були опущені), замкнути всі двері і багажник.

Забороняється відчиняти двері транспортного засобу, залишати їх відчиненими і виходити з транспортного засобу, якщо це загрожує безпеці і створює перешкоди іншим учасникам дорожнього руху.

Для забезпечення безпеки водія, пасажирів та інших учасників дорожнього руху в Правилах прописана вимога, яка зобов'язує водія і пасажирів переконатися в тому, що, виходячи з транспортного засобу, вони не творять перешкоди в русі іншим учасникам дорожнього руху і не завдадуть їм шкоди або збитку. Тільки переконавшись у безпечності виконуваної дії, дозволяється відчиняти двері транспортного засобу як під час посадки, так і під час висадки.

У разі вимушеної зупинки в місці, де зупинку заборонено, водій повинен вжити всіх заходів, щоб прибрати транспортний засіб, а за неможливості це зробити - діяти згідно з вимогами пунктів [9.9](#), [9.10](#) та [9.11](#) цих Правил.

У разі вимушеної зупинки в місці, де зупинка заборонена, водій зобов'язаний негайно прибрати свій транспортний засіб за межі проїзної частини, а якщо це неможливо зробити, він зобов'язаний увімкнути аварійну

світлову сигналізацію і встановити знак аварійної зупинки (миготливий червоний ліхтар) на відстані 20 м від транспортного засобу в населеному пункті та 40 м за межами населеного пункту.

Обгін (розділ № 14 ПДР України).

Обгін – випередження одного або кількох транспортних засобів, пов'язане з виїздом на смугу зустрічного руху.

У процесі руху транспортних засобів виникають випадки, коли необхідно здійснити рух зустрічною смугою. Такий маневр сам собою є небезпечним, оскільки може призвести до виникнення дорожньо-транспортної пригоди. Під час виконання обгону водій зобов'язаний контролювати не тільки траєкторію свого руху, але й траєкторію руху транспортного засобу, який він обганяє, а також оцінювати швидкість усіх учасників дорожнього руху.

Перед початком обгону водій повинен переконатися в тому, що:

а) жоден з водіїв транспортних засобів, які рухаються за ним і яким може бути створено перешкоду, не розпочав обгону;

Перш ніж почати маневр обгону або випередження, водії транспортних засобів зобов'язані переконатися в безпечності їх виконання. З цією метою в транспортних засобах передбачені такі засоби, як дзеркала заднього виду. Водій зобов'язаний скористатися цими дзеркалами (а за їх відсутності оцінити обстановку, повернувши голову) і переконатися в тому, що інші водії транспортних засобів не почали виконувати подібні маневри. Тільки після виконання даних дій дозволяється вмикати відповідний покажчик повороту і починати виконання маневру.

б) водій транспортного засобу, який рухається попереду по тій самій смузі, не подав сигналу про намір повороту (перестроювання) ліворуч;

Даний пункт підкреслює пріоритетність руху транспортних засобів, що їдуть попереду, тому, якщо на транспортному засобі, що рухається попереду, поданий сигнал покажчика лівого повороту, водії транспортних засобів, які рухаються за ним, зобов'язані утриматися від виконання свого маневру.

в) смуга зустрічного руху, на яку він буде виїжджати, вільна від транспортних засобів на достатній для обгону відстані;

Виїзд на смугу зустрічного руху вимагає від водіїв транспортних засобів підвищеної уваги, тому, перш ніж почати виконувати маневр «обгін», водій зобов'язаний врахувати швидкості транспортних засобів, що рухаються попереду; оцінити можливості свого транспортного засобу, стан дороги, погодні, кліматичні умови тощо. Зрозуміло, що якщо деякі з перелічених факторів не відповідають безпечним умовам, то від виконання обгону слід утриматися.

г) після обгону зможе, не створюючи перешкоди транспортному засобу, якого він обганяє, повернутися на займану смугу.

Після виконання обгону водієві транспортного засобу забороняється різко маневрувати і перешкоджати руху транспортного засобу, який він обігнав. Під час виконання обгону водієві, який обганяє, необхідно дотримуватися безпечної дистанції та безпечної швидкості руху, заборонено шляхом різкого зниження швидкості перешкоджати руху транспортного засобу, що обганяється.

Водієві транспортного засобу, якого обганяють, забороняється перешкоджати обгону шляхом підвищення швидкості руху або іншими діями.

З метою забезпечення безпеки дорожнього руху даним пунктом Правил дорожнього руху визначаються дії водіїв транспортних засобів, що обганяються, які не мають перешкоджати здійсненню маневру «обгін».

Якщо на дорозі за межами населеного пункту дорожня обстановка не дозволяє зробити обгін тихохідного або великогабаритного транспортного засобу, його водій повинен рухатися якомога правіше, а у разі потреби – зупинитися на узбіччі і пропустити транспортні засоби, що рухаються за ним.

Даний пункт Правил дорожнього руху спрямований на збільшення пропускної здатності проїзної частини у разі руху нею тихохідних або великогабаритних транспортних засобів. У разі скупчення за тихохідним або великогабаритним транспортним засобом колони транспортних засобів водії тихохідних або великогабаритних транспортних засобів зобов'язані прийняти вправо і пропустити транспортні засоби, що скупчилися, а якщо дану дію неможливо виконати, то вони зобов'язані зупинитися на узбіччі, тим самим забезпечивши своє випередження.

Водій транспортного засобу, який виконує обгін, може залишитися на смузі зустрічного руху, якщо після повернення на раніше займану смугу йому доведеться знову розпочати обгін, за умови, що він не створить небезпеки зустрічним транспортним засобам, а також не перешкоджатиме транспортним засобам, які рухаються за ним з більш високою швидкістю.

Правилами дорожнього руху не заборонено здійснювати обгін кількох транспортних засобів, що рухаються один за одним, тому даний пункт Правил акцентує увагу водіїв, що обганяють транспортні засоби, на тому, що у разі такого обгону допускається рух зустрічною смугою, коли права смуга зайнята нещільним транспортним потоком. Водіям, які обганяють, слід пам'ятати, що під час виконання цього маневру має забезпечуватися безпека дорожнього руху. У разі появи зустрічного транспорту необхідно перестроїтися на крайню праву смугу руху, не створюючи перешкод в русі іншим його учасникам.

Обгін заборонено:

а) на перехресті;

Обгін на будь-якому перехресті заборонений у зв'язку з тим, що на цих ділянках проїзної частини існує підвищена небезпека для руху всіх учасників, крім того, увімкнення покажчика повороту може бути неправильно витлумачено іншими особами, які беруть участь у русі, що може спровокувати виникнення ДТП.

б) на залізничних переїздах і ближче ніж за 100 м перед ними;

З метою гарантування безпеки дорожнього руху на залізничних переїздах і ближче 100 м перед ними Правилами дорожнього руху забороняється здійснювати маневр обгону.

Поза переїздом обгін здійснювати не забороняється, якщо це дозволяє дорожня обстановка, відсутні знаки, що забороняють обгін ([3.25](#), 3.27), і дорожня розмітка ([1.1](#), [1.3](#)).

в) ближче ніж за 50 м перед пішохідним переходом у населеному пункті і 100 м – поза населеним пунктом;

З метою забезпечення безпеки пішоходів на пішохідних переходах і гарантування їхніх прав на переважний рух пішохідним переходом (ст. 17 Закону України «Про дорожній рух») заборонений обгін ближче ніж за 50 м до пішохідного переходу у населеному пункті і за 100 м за його межами.

г) у кінці підйому, на мостах, естакадах, шляхопроводах, крутих поворотах та інших ділянках доріг з обмеженою оглядовістю чи в умовах недостатньої видимості;

Оскільки в разі виїзду на смугу зустрічного руху існує ймовірність лобового зіткнення транспортних засобів, даним пунктом Правил дорожнього руху забороняється здійснювати маневр обгону в кінці підйому, на мостах, естакадах, шляхопроводах, крутих поворотах та інших ділянках доріг з обмеженою оглядовістю чи в умовах недостатньої видимості.

г) транспортного засобу, який здійснює обгін або об'їзд;

Правилами дорожнього руху забороняється здійснювати обгін інших транспортних засобів, які вже почали виконувати маневр обгону або об'їзду (здійснювати «подвійний обгін»), оскільки під час виконання маневру обгону або об'їзду зменшується видимість і оглядовість в напрямку здійснення зазначених маневрів.

д) у тунелях;

Тунелі є дорожніми спорудами, в яких обмежені маневреність і оглядовість, тому окремим пунктом Правил дорожнього руху заборонено здійснювати обгін в тунелях.

е) на дорогах, що мають дві і більше смуги для руху в одному напрямку;

За наявності декількох смуг для руху в одному напрямку зустрічний напрямок руху відділяється суцільною ([1.1](#)) або подвійною суцільною ([1.3](#))

лінією розмітки, перетинати які заборонено, тому даний пункт акцентує увагу водіїв транспортних засобів на тому, що обгін заборонений на дорогах з кількома смугами для руху в одному напрямку. Якщо встановити кількість смуг для руху в одному напрямку неможливо (за наявності бруду, снігу, дощу), то виконувати обгін транспортних засобів заборонено (див. п. [14.6 г](#)).

є) колони транспортних засобів, позаду якої рухається транспортний засіб з увімкненим проблісковим маячком (крім оранжевого).

Даний пункт дублює пункт [3.4](#) цих Правил.

Питання 7. Встановлення номерних, розпізнавальних знаків, написів і позначень.

Номерні, розпізнавальні знаки, написи і позначення (розділ № 30 ПДР України).

Власники механічних транспортних засобів і причепів до них повинні зареєструвати (перереєструвати) їх у Державтоінспекції або провести відомчу реєстрацію в разі, якщо законом установлена обов'язковість проведення такої реєстрації, незалежно від їхнього технічного стану протягом 10 діб з моменту придбання (отримання), митного оформлення або переобладнання чи ремонту, якщо необхідно внести зміни до реєстраційних документів.

Власники транспортних засобів зобов'язані зареєструвати їх у сервісному центрі МВС України протягом **10 діб** після їх придбання, але термін реєстрації може бути подовжений, якщо новий власник подав документи до органу реєстрації, що підтверджує неможливість своєчасного оформлення з поважної причини (наприклад, хвороба, відрадження тощо).

Транспортні засоби, ввезені на територію України більш ніж на два місяці, мають бути зареєстровані в сервісному центрі МВС України на строк, визначений Державною митною службою. Ввезені транспортні засоби не можуть бути розкомплектовані на запасні частини, а також передані у користування або володіння іншим особам.

Правила та порядок реєстрації транспортних засобів на території України викладені у Постанові Кабінету Міністрів України від 7 вересня 1998 року № 1388 «Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів».

На механічних транспортних засобах (за винятком трамваїв і тролейбусів) і причепах у передбачених для цього місцях встановлюються номерні знаки відповідного зразка.

На трамваях і тролейбусах наносяться реєстраційні номери, що надаються відповідними уповноваженими на те органами.

Забороняється змінювати розміри, форму, позначення, колір і розміщення номерних знаків, наносити на них додаткові позначення або закривати їх, вони повинні бути чистими і достатньо освітленими.

На кожний зареєстрований на території України транспортний засіб видається номерний знак (номерні знаки) відповідно до ДСТУ 4278:2006 «Дорожній транспорт. Знаки номерні транспортних засобів. Загальні вимоги. Правила застосування». Згідно з ДСТУ 4278:2006, знаки поділяються на 12 типів, з яких 6 розділені на підтипи.

На відповідних транспортних засобах установлюються такі розпізнавальні знаки (додаток 4):

а) «Автопоїзд» - три ліхтарі оранжевого кольору, розташовані горизонтально над передньою частиною кабіни (кузова) з проміжками між ліхтарями від 150 до 300 мм – на вантажних автомобілях і колісних тракторах (класу 1.4 т і вище) з причепами, а також на зчленованих автобусах і тролейбусах (див. [додаток 4](#));

б) «Глухий водій» - круг жовтого кольору діаметром 160 мм з нанесеними всередині трьома чорними кружками діаметром 40 мм, розташованими по кутах уявного рівностороннього трикутника, вершина якого спрямована донизу. Знак розміщується спереду і ззаду на транспортних засобах, якими керують глухі або глухонімі водії;

Розпізнавальний знак «Глухий водій» призначений для інформування водіїв, які беруть участь у дорожньому русі, про те, що в разі необхідності привернення уваги водія транспортного засобу з таким розпізнавальним знаком ефективніше використовувати в якості попереджувального сигналу перемикання світла фар, а не звукові засоби.

в) «Діти» - квадрат жовтого кольору з каймою червоного кольору і чорним зображенням символу дорожнього [знака 1.33](#) (сторона квадрата – не менше 250

мм, кайма – 1/10 цієї сторони) (див. [додаток 1](#)). Знак розміщується спереду і ззаду на транспортних засобах, що перевозять організовані групи дітей;

Розпізнавальний знак «Діти» інформує водіїв про необхідність виявити підвищену увагу в разі об'їзду зупиненого з метою посадки або висадки пасажирів транспортного засобу, позначеного розпізнавальним [знаком «Діти»](#). Під час зупинки транспортного засобу з розпізнавальним [знаком «Діти»](#) на ньому має вмикатися аварійна світлова сигналізація.

Під час об'їзду транспортного засобу з розпізнавальним [знаком «Діти»](#) водії зобов'язані зменшити швидкість, а в разі необхідності зупинитися, щоб уникнути наїзду на дітей, оскільки дії дітей можуть бути непередбачуваними і неконтрольованими, через що вони можуть створити аварійну обстановку на проїзній частині.

г) «Довгомірний транспортний засіб» - два прямокутники жовтого кольору розміром 500 x 200 мм з каймою червоного кольору завширшки 40 мм із світлоповертального матеріалу. Знак розміщується на транспортних засобах (крім маршрутних) ззаду горизонтально (чи вертикально) і симетрично до поздовжньої осі, довжина яких від 12 до 22 м.

Довгомірні транспортні засоби, довжина яких з вантажем або без нього перевищує 22 м, а також автопоїзди з двома і більше причепами (незалежно від загальної довжини) повинні мати розміщений ззаду розпізнавальний знак (у формі прямокутника жовтого кольору розміром 1200 x 300 мм з каймою червоного кольору завширшки 40 мм) із світлоповертального матеріалу. На знакові чорним кольором наноситься зображення вантажного автомобіля з причепом і зазначається їхня загальна довжина в метрах;

Наявність розпізнавального знака «Довгомірний транспортний засіб», що розташовується ззаду на транспортному засобі, дозволяє водіям транспортних

засобів, які рухаються позаду, правильно оцінити можливості для безпечного здійснення обгону.

г) «Інвалід» - квадрат жовтого кольору із стороною 150 мм і чорним зображенням символу [таблички 7.17](#) (див. [додаток 1](#)). Знак розміщується спереду і ззаду на механічних транспортних засобах, якими керують водії-інваліди;

Розпізнавальний знак «Інвалід» встановлюється на автомобілі, виготовлені спеціально для інвалідів, а також на транспортні засоби, обладнані або переобладнані для керування водіями-інвалідами.

д) «Інформаційна таблиця небезпечного вантажу» - прямокутник оранжевого кольору із світлоповертальною поверхнею та каймою чорного кольору. Розміри знака, написи ідентифікаційних номерів виду небезпеки і небезпечної речовини та його розміщення на транспортних засобах визначаються Європейською Угодою про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів; (№641 від 14.09.2016)

На транспортному засобі, що перевозить небезпечний вантаж, спереду, ззаду та з боків мають бути встановлені розпізнавальні знаки «Інформаційна таблиця небезпечного вантажу», що сповіщає учасників дорожнього руху про вид небезпечного вантажу і характер загрози для навколишнього середовища, яку він становить.

е) «Знак небезпеки» - інформаційна таблиця у формі ромба, на якій зображено знак небезпеки. Зображення, розміри та розміщення таблиць на транспортних засобах визначаються Європейською Угодою про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів; (№641 від 14.09.2016)

Знак небезпеки є додатковим знаком, який встановлюється разом з інформаційною таблицею небезпечного вантажу або окремо від неї. Він інформує інших учасників про ступінь небезпеки вантажу.

є) **«Колона»** - квадрат жовтого кольору з каймою червоного кольору, в який вписано літеру «К» чорного кольору (сторона квадрата – не менше 250 мм, ширина кайми – 1/10 цієї сторони). Знак розміщується спереду і ззаду на транспортних засобах, що рухаються в колоні;

Розпізнавальний знак «Колона» призначений для інформування інших учасників дорожнього руху про рух групи транспортних засобів. Даний знак сприяє правильній оцінці дорожньої ситуації під час руху транспортних засобів.

ж) **«Лікар»** - квадрат синього кольору (сторона – 140 мм) із вписаним зеленим кругом (діаметр – 125 мм), на який нанесено білий хрест (довжина штриха – 90 мм, ширина – 25 мм). Знак розміщується спереду і ззаду на автомобілях, що належать водіям-лікарям (за їхньою згодою).

Якщо на транспортному засобі розміщено розпізнавальний знак «Лікар», у ньому повинна бути спеціальна медична аптечка та інструментарій за переліком, визначеним МОЗ, для подання кваліфікованої допомоги під час дорожньо-транспортної пригоди;

Розпізнавальний знак «Лікар», розташований спереду і ззаду на транспортному засобі, інформує інших учасників дорожнього руху про те, що за кермом такого транспортного засобу знаходиться працівник охорони здоров'я, який може надати кваліфіковану медичну допомогу постраждалим.

з) **«Негабаритний вантаж»** - сигнальні щитки або прапорці розміром 400 x 400 мм з нанесеними по діагоналі червоними і білими смугами, що чергуються (ширина – 50 мм), а в темну пору доби та в умовах недостатньої видимості – світлоповертачами або ліхтарями: спереду білого кольору, ззаду – червоного, збоку – оранжевого. Знак розміщується на крайніх зовнішніх частинах вантажу, що виступає за габарити транспортного засобу на відстань, більшу ніж це передбачено пунктом [22.4](#) цих Правил;

Розпізнавальний знак «Негабаритний вантаж» необхідно встановлювати для попередження водіїв інших транспортних засобів і пішоходів про вантаж, який виступає за крайні точки габаритів транспортного засобу на відстані, що перевищують значення, вказані в пункті [22.4](#).

и) «Обмеження максимальної швидкості» - зображення дорожнього [знака 3.29](#) (див. [додаток 1](#)) із зазначенням дозволеної швидкості (діаметр знака – не менше 160 мм, ширина кайми – 1/10 діаметра). Знак розміщується (наноситься) ззаду ліворуч на механічних транспортних засобах, якими керують водії із стажем до **2 років** великовагових та великогабаритних транспортних засобах, транспортних засобах, що здійснюють дорожнє перевезення небезпечних вантажів, у разі перевезення вантажним автомобілем пасажирів, а також у випадках, коли максимальна швидкість транспортного засобу згідно з його технічною характеристикою або окремими умовами руху, визначеними Державтоінспекцією, нижча встановленої в пунктах [12.6](#) і [12.7](#) цих Правил.

Встановлення розпізнавального знака «Обмеження максимальної швидкості» на транспортних засобах виділяє їх із загального потоку та інформує інших учасників дорожнього руху про швидкісний режим руху таких транспортних засобів.

Слід зазначити, що незалежно від стажу водія і його досвіду водіння перевищувати швидкість, зазначену на знаку, забороняється.

і) «Розпізнавальний автомобільний знак України» - еліпс білого кольору з чорною каймою і нанесеними усередині латинськими літерами UA. Довжина осей еліпса повинна бути 175 і 115 мм. Розміщується ззаду на транспортних засобах, які перебувають у міжнародному русі;

«Розпізнавальний автомобільний знак України» присвоєний Україні Комітетом з внутрішнього транспорту Європейської Економічної Комісії Організації Об'єднаних Націй (ЄЕК ООН). Даний знак встановлюється на задньому склі або задній частині автомобілів, що беруть участь у міжнародному русі за межами України.

ї) «Розпізнавальний знак транспортного засобу» - спеціальна стрічка із світлоповертальної плівки з нанесеними під кутом 45 градусів червоними і білими смугами, що чергуються. Знак розміщується на транспортних засобах ззаду горизонтально і симетрично до поздовжньої осі якомога ближче до зовнішнього габариту транспортного засобу, а на транспортних засобах, що мають кузов-фургон, – і вертикально. На транспортних засобах, що використовуються для дорожніх робіт, а також на засобах, що мають особливу форму, і на їх обладнанні знак розміщується також спереду і по боках. Розпізнавальний знак розміщується обов'язково на транспортних засобах, що використовуються для дорожніх робіт, а також на засобах, що мають особливу форму. На інших транспортних засобах розпізнавальний знак розміщується за бажанням їх власників;

«Розпізнавальний знак транспортного засобу» встановлюється на транспортних засобах, які можуть змінювати свої габарити або мають особливу форму, наприклад самоскиди, автокрани, екскаватори, трактори з навісним обладнанням. Такі транспортні засоби можуть рухатися в транспортному або в робочому стані.

Даний знак застосовується для вирізнення таких транспортних засобів в умовах недостатньої видимості.

й) «Таксі» - квадрати контрастного кольору (сторона – щонайменше 20 мм), які розміщені у шаховому порядку у два ряди. Знак встановлюється на даху транспортних засобів або наноситься на боковій їх поверхні. При цьому повинно бути нанесено щонайменше п'ять квадратів;

Розпізнавальний знак «Таксі» призначений для розпізнавання пішоходами в загальному потоці спеціалізованих транспортних засобів, які займаються перевезенням пасажирів відповідно до чинного законодавства.

к) «Учебний транспортний засіб» - рівносторонній трикутник білого кольору з вершиною догори і каймою червоного кольору, в який вписано літеру «У» чорного кольору (сторона – не менше 200 мм, ширина кайми – 1/10 цієї сторони). Знак розміщується спереду і ззаду на транспортних засобах, що

використовуються для навчання водінню (допускається встановлення двостороннього знака на даху легкового автомобіля);

На спеціалізованих механічних транспортних засобах, що використовуються для навчання водінню, встановлюється розпізнавальний знак «Учбовий транспортний засіб» – односторонній знак спереду і ззаду на транспортному засобі або двосторонній зверху. Інші учасники дорожнього руху зобов'язані вжити застережних заходів під час зустрічного роз'їзду, обгону, об'їзду та інших маневрів, оскільки за кермом транспортного засобу з розпізнавальним знаком «Навчальний транспортний засіб» може перебувати особа з недостатнім досвідом і навичками водіння.

л) «Шипи» - рівносторонній трикутник білого кольору з вершиною догори і каймою червоного кольору, в який вписано літеру «Ш» чорного кольору (сторона трикутника – не менше 200 мм, ширина кайми – 1/10 сторони). Знак розміщується ззаду на транспортних засобах, на яких встановлено шини з шипами.

Розпізнавальний знак «Шипи» встановлюється на транспортні засоби, шини яких мають шипи, що підвищують їхню стійкість і керованість в умовах ожеледиці.

Слід пам'ятати, що використання шин із шипами в умовах відсутності ожеледиці псує дорожнє покриття і може призвести до збільшення гальмового шляху на гладкому асфальтовому покритті, тому необхідно своєчасно міняти шини в осінньо-зимовий і зимово-весняний періоди року.

Розпізнавальні знаки розміщуються на висоті 400-1600 мм від поверхні дороги так, щоб вони не обмежували оглядовість і їх було добре видно іншим учасникам дорожнього руху.

Даний пункт Правил дорожнього руху визначає порядок та умови розміщення розпізнавальних знаків транспортних засобів, тому з метою забезпечення безпеки дорожнього руху водії зобов'язані враховувати те, що розпізнавальний знак не має обмежувати оглядовість і повинен бути добре видний іншим учасникам дорожнього руху.

Для позначення гнучкого зчеплення під час буксирування

використовуються прапорці або щитки розміром 200 x 200 мм з нанесеними на них по діагоналі червоними і білими смугами, що чергуються, із світлоповертального матеріалу завширшки 50 мм (за винятком використання гнучкого зчеплення з покриттям із світлоповертального матеріалу).

Позначення через кожний метр гнучкого зчеплення сприяє безпеці дорожнього руху та інформує учасників руху, які рухаються з інших напрямків, про наявність зчеплення між транспортними засобами.

Знак аварійної зупинки - відповідно до ГОСТ 24333-97 являє собою рівносторонній трикутник, виготовлений із світлоповертальних планок червоного кольору з внутрішньою флуоресцентною вставкою червоного кольору.

Знак аварійної зупинки є обов'язковим елементом, який повинен знаходитися в механічному транспортному засобі, тому перед виїздом водій зобов'язаний перевірити його наявність. Замість знака аварійної зупинки може використовуватися червоний миготливий ліхтар. Якщо замість знака водій використовує червоний миготливий ліхтар, перед виїздом він зобов'язаний перевірити зарядженість батарей або акумуляторів такого ліхтаря. Знак аварійної зупинки або миготливий червоний ліхтар встановлюється у випадках, зазначених у Правилах, в населеному пункті на відстані не ближче 20 м від місця події, а за його межами – на відстані не менше 40м.

Забороняється наносити на зовнішні поверхні транспортних засобів зображення чи написи, що не передбачені підприємством-виробником або збігаються з кольорографічними схемами, розпізнавальними знаками чи написами транспортних засобів оперативних і спеціальних служб, передбаченими ДСТУ 3849-99.

Дана вимога введена до Правил дорожнього руху для того, щоб транспортні засоби із зображеннями або написами не сприймалися іншими учасниками дорожнього руху як оперативні або спеціальні транспортні засоби, що може призвести до небажаних з точки зору безпеки дорожнього руху наслідків.

Питання 8. Вимоги до технічного стану транспортних засобів та їх обладнання.

Регламентується розділом № 31 ПДР України.

Технічний стан транспортних засобів та їх обладнання повинні відповідати вимогам стандартів, що стосуються безпеки дорожнього руху та охорони навколишнього середовища, а також правил технічної експлуатації, інструкцій підприємств-виробників та іншої нормативно-технічної документації.

Технічний стан транспортних засобів та їх обладнання є факторами, що впливають на безпеку дорожнього руху, тому в Кримінальному кодексі України (ст. 287) передбачена відповідальність за випуск в експлуатацію запевне технічно несправного транспортного засобу, допуск до керування транспортним засобом особи, яка перебуває в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під дією лікарських препаратів, що знижують увагу водія і швидкість його реакції, або не мають права керування транспортним засобом, або інше грубе порушення правил експлуатації автомобіля, які забезпечують безпеку дорожнього руху, вчинене особою, відповідальною за технічний стан або експлуатацію транспортних засобів, що призвело до нанесення каліцтв середньої тяжкості або тяжких каліцтв потерпілому або його смерті.

Згідно зі статтею 287 Кримінального Кодексу України, винні у порушенні правил експлуатації транспортного засобу караються штрафом від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк до п'яти років з позбавленням права обіймати посади, пов'язані з відповідальністю за технічний стан або експлуатацію транспортних засобів, на строк до трьох років або без такого.

Забороняється експлуатація тролейбусів і трамваїв за наявності будь-якої несправності, зазначеної в правилах технічної експлуатації цих транспортних засобів.

Перелік несправностей тролейбусів і трамваїв, за наявності яких забороняється їх експлуатація, міститься в Правилах технічної експлуатації цих транспортних засобів та відомчих інструкціях, що зберігаються в тролейбусному і трамвайному депо.

Забороняється експлуатація транспортних засобів згідно із законодавством:

- а) у разі їх виготовлення або переобладнання з порушенням вимог стандартів, правил і нормативів, що стосуються безпеки дорожнього руху;**
- Вузли та агрегати, призначені для встановлення на один транспортний засіб,

неприпустимо самостійно встановлювати на інший транспортний засіб, що знаходиться в експлуатації. У разі якщо транспортний засіб переобладнаний або укомплектований вузлами і агрегатами, які призначені для встановлення на інші транспортні засоби, таке переобладнання має бути узгоджене із заводом виробником або уповноваженою на те організацією (пункт [32.1 є](#))) після проведення досліджень, пов'язаних з безпечністю переобладнаного транспортного засобу. Дослідження з безпечності транспортного засобу можуть проводитися тільки організацією, що має ліцензію на дослідження переобладнаних або новостворених транспортних засобів. Повний перелік організацій, що мають ліцензію на дослідження переобладнаних або новостворених транспортних засобів, можна дізнатися в [«ДержавтотрансНДІпроект»](#).

б) якщо вони не пройшли обов'язковий технічний контроль (для транспортних засобів, що підлягають такому контролю);

З метою забезпечення безпеки дорожнього руху транспортні засоби, що підлягають проходженню обов'язкового технічного контролю, мають пройти його у встановленому порядку в Державтоінспекції МВС України.

Слід зазначити, що кожен водій зобов'язаний стежити за технічним станом свого транспортного засобу і контролювати його.

в) якщо номерні знаки не відповідають вимогам відповідних стандартів;

Розміри номерного знака, нанесення символів, цифр і букв, їхня ширина, висота і колір зображення визначаються ДСТУ 3650:2004 «Дорожній транспорт. Знаки номерні транспортних засобів. Загальні технічні умови» та ДСТУ 4278:2006 «Дорожній транспорт. Знаки номерні транспортних засобів. Загальні вимоги. Правила застосування».

Забороняється самостійно змінювати розміри, форму, колір знака або наносити додаткові зображення, а також покривати номерні знаки захисними матеріалами, які можуть погіршити їх видимість.

г) у разі обладнання без дозволу спеціальними звуковими та світловими сигналами.

Самостійне обладнання транспортних засобів спеціальними світловими або звуковими пристроями заборонене. Слід пам'ятати, що, відповідно до Указу Президента України «Про заходи щодо впорядкування використання спеціальних світлових і звукових сигнальних пристроїв і номерних знаків на службових транспортних засобах» від 30.03.2005 № 567/2005, спеціальні світлові сигнальні пристрої синього кольору та звукові сигнальні пристрої можуть встановлюватися на службових транспортних засобах, які використовуються для пересування осіб, щодо яких здійснюється державна охорона, або на транспортних засобах поліції, оперативних або спеціальних транспортних

засобах військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національної гвардії України, податкової поліції, служб безпеки дорожнього руху, Служби безпеки України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державного департаменту України з питань виконання покарань, швидкої медичної допомоги, аварійно-рятувальних служб, пожежної охорони, служб інкасації та перевезення цінностей Національного банку України та банків України, Управління державної охорони України за наявності спеціального дозволу.

Спеціальні світлові сигнальні пристрої червоного, зеленого кольорів можуть встановлюватися виключно на транспортних засобах підрозділів патрульної поліції та Управління державної охорони України.

Забороняється експлуатація транспортних засобів згідно із законодавством за наявності таких технічних несправностей і невідповідності таким вимогам:

Гальмові системи:

а) змінено конструкцію гальмових систем, застосовано гальмову рідину, вузли або окремі деталі, що не передбачені для даної моделі транспортного засобу або не відповідають вимогам підприємства-виробника;

Однією з основних умов забезпечення безпеки дорожнього руху є справність гальмових систем транспортного засобу, тому самостійно змінювати конструкцію цих систем заборонено.

Слід пам'ятати, що використання гальмових рідин, що не відповідають національним стандартам або не передбачені заводом-виробником для конкретної моделі транспортного засобу, а також змішування різних гальмових рідин може викликати розбухання гумотехнічних виробів гальмових систем та призвести до заклинювання їхніх рухомих елементів.

Роботи зі зміни конструкції гальмових систем можна виконувати тільки з дозволу заводу-виробника конкретного транспортного засобу або з письмового дозволу уповноваженого на те органу.

б) під час дорожніх випробувань робочої гальмової системи перевищуються такі значення:

Тип транспортного засобу	Гальмовий шлях, м, не більше ніж
Легкові автомобілі та їхні модифікації для перевезення вантажів	14,7
Автобуси	18,3

Вантажні автомобілі з дозволеною максимальною масою до 12 т включно	18,3
Вантажні автомобілі з дозволеною максимальною масою понад 12 т	19,5
Автопоїзди, тягачами яких є легкові автомобілі та їхні модифікації для перевезення вантажу	16,6
Автопоїзди, тягачами яких є вантажні автомобілі	19,5
Двоколесні мотоцикли і мопеди	7,5
Мотоцикли з причепом	8,2

Нормативне значення гальмового шляху для транспортних засобів випуску до 1988 року допускається перевищувати не більше ніж на 10 відсотків значення, поданого в таблиці.

Примітка 1. Випробування робочої гальмової системи проводиться на горизонтальній ділянці дороги з рівним, сухим, чистим цемент- або асфальтобетонним покриттям при швидкості транспортного засобу на початок гальмування: 40 км/год – для автомобілів, автобусів і автопоїздів; 30 км/год – для мотоциклів, мопедів за методом одноразового впливу на органи керування гальмовою системою. Результати випробування вважаються незадовільними, якщо під час гальмування транспортний засіб розвертається на кут більше 8 градусів або займає смугу руху більше ніж 3,5 м.

Примітка 2: Гальмовий шлях вимірюється з моменту натискання на гальмову педаль (рукоятку) до повної зупинки транспортного засобу;

в) порушено герметичність гідравлічного гальмового приводу;

Порушення герметичності елементів гідравлічного гальмового приводу може призвести до зниження ефективності гальмування транспортного засобу або повної відмови гальмового керування, що неприпустимо, тому Правилами дорожнього руху забороняється експлуатація транспортних засобів з такою несправністю.

Виявити порушення герметичності гідравлічного гальмового керування можна шляхом візуального огляду елементів гальмового приводу (головного гальмового циліндра, трубопроводів, робочих гальмових циліндрів, а також регулятора гальмових сил і модулаторів ABS у разі їхньої наявності).

г) порушено герметичність пневматичного або пневмогідравлічного гальмового приводу, що спричиняє зменшення тиску повітря при непрацюючому двигуні більш як на 0,05 МПа (0,5 кгс/кв.см) за 15 хв. у разі приведення в дію органів керування гальмовою системою;

У пневматичному гальмовому керуванні на відміну від гідравлічного використовується не гальмова рідина, а стиснене до 0,8 МПа повітря, тому, якщо зменшення тиску повітря через з'єднувальні елементи гальмового приводу (гальмовий кран, трубки, гальмові камери, а також регулятори і модулятори ABS за їхньої наявності) становить більш ніж 0,05 МПа за 15 хвилин при вимкненому двигуні, експлуатація транспортного засобу має бути припинена. Величина тиску стисненого повітря і його падіння контролюється за допомогою пневматичного манометра, встановленого на панелі приладів водія.

г) не працює манометр пневматичного або пневмогідравлічного гальмового приводу;

Оскільки пневматичний манометр є засобом контролю технічного стану гальмового керування, експлуатація транспортного засобу за його несправності заборонена.

д) стоянкова гальмова система при відключеному від трансмісії двигуні не забезпечує нерухомий стан:

- транспортних засобів з повним навантаженням – на уклоні не менше ніж 16 %;
- легкових автомобілів, їхніх модифікацій для перевезення вантажів, а також автобусів у спорядженому стані – на уклоні не менше ніж 23 %;
- вантажних автомобілів і автопоїздів у спорядженому стані – на уклоні не менше ніж 31 %;

е) не замикається важіль (рукоятка) стоянкової гальмової системи в робочому положенні;

Невиконання даної вимоги Правил дорожнього руху ставить під загрозу безпеку дорожнього руху, оскільки важіль (рукоятка) увімкнення гальмової системи, у якого не працює замикаючий пристрій, може розгальмувати транспортний засіб і спровокувати виникнення дорожньо-транспортної пригоди, що категорично неприпустимо.

Рульове керування:

а) сумарний люфт у рульовому керуванні перевищує такі граничні значення:

Тип транспортного засобу	Граничне значення сумарного люфту, град, не більше ніж
Легкові автомобілі та вантажні автомобілі з дозволеною максимальною масою до 3,5 т	10
Автобуси з дозволеною максимальною масою до 5 т	10

Автобуси з дозволеною максимальною масою понад 5 т	20
Вантажні автомобілі з дозволеною максимальною масою понад 3,5 т	20
Автомобілі і автобуси, зняті з виробництва	25

У Правилах зазначається максимально допустимий люффт рульового керування, який має знаходитися в межах, зазначених у таблиці, і не суперечити ДСТУ 3649:2010 «Колісні транспортні засоби. Вимоги з безпеки технічного стану та методи контролю».

Слід зазначити, що підвищений люффт рульового керування істотно ускладнює можливість відстеження водієм траєкторії руху під час збільшення швидкості руху транспортного засобу і впливає на його керованість і стійкість.

б) є не передбачені конструкцією відчутні взаємні переміщення деталей і вузлів рульового керування або переміщення їх відносно кузова (шасі, кабіни, рами) транспортного засобу; нарізні з'єднання не затягнуті або надійно не зафіксовані;

Надійність кріплення елементів рульового керування забезпечує безпеку дорожнього руху, тому взаємне переміщення зазначених елементів, не передбачене конструкцією транспортного засобу, неприпустиме.

в) зіпсований або відсутній передбачений конструкцією підсилювач рульового керування або рульовий демпфер (на мотоциклах);

Підсилювач рульового керування транспортного засобу або рульовий демпфер (на мотоциклах) забезпечують безпечне керування транспортним засобом, тому, якщо вони несправні або працюють з порушенням вимог заводу-виробника, експлуатація транспортного засобу забороняється.

г) у рульовому керуванні встановлено деталі із слідами залишкової деформації та іншими дефектами, а також застосовано деталі і робочі рідини, що не передбачені для даної моделі транспортного засобу або не відповідають вимогам підприємства-виробника.

Встановлення пошкоджених деталей або використання в рульовому керуванні рідин, не призначених для цих цілей, може призвести до виникнення дорожньо-транспортної пригоди, тому Правилами дорожнього руху категорично забороняється експлуатація транспортних засобів з таким рульовим керуванням.

Зовнішні світлові прилади:

а) кількість, тип, колір, розміщення і режим роботи зовнішніх світлових приладів не відповідають вимогам конструкції транспортного засобу;

Зміна кількості, типу, кольору, розміщення та режиму роботи зовнішніх світлових приладів може спровокувати виникнення дорожньо-транспортної пригоди, тому Правилами дорожнього руху з метою забезпечення безпеки на проїзній частині забороняється самостійно переобладнувати транспортний засіб.

б) порушено регулювання фар;

Регулювання світла фар має відповідати вимогам ДСТУ 3649:2010 «Колісні транспортні засоби. Вимоги з безпеки технічного стану та методи контролю» і здійснюватися відповідно до інструкції заводу-виробника. Якщо транспортний засіб обладнаний компенсаторами навантаження, регулювати фари необхідно після кожної зміни навантаження.

в) не горить лампа лівої фари в режимі ближнього світла;

З метою забезпечення безпеки дорожнього руху під час зустрічного роз'їзду транспортних засобів даним пунктом Правил забороняється експлуатація транспортних засобів, у яких не горить лампа лівої фари в режимі ближнього світла.

г) на світлових приладах немає розсіювачів або використовуються розсіювачі і лампи, що не відповідають типу даного світлового приладу;

Відсутність розсіювачів на світлових приладах так само, як і використання ламп, що не відповідають вимогам заводу-виробника транспортного засобу, може погіршити видимість у напрямку руху або засліпити водіїв зустрічного транспорту, тому Правилами забороняється експлуатація транспортних засобів із такими світловими пристроями.

г) на розсіювачах світлових приладів нанесено тонування або покриття, що зменшує їх прозорість чи світлопропускання.

Нанесення тонувальних матеріалів на світлові пристрої може спровокувати виникнення дорожньо-транспортної пригоди, особливо в умовах недостатньої видимості, тому наносити їх на світлові пристрої заборонено Правилами дорожнього руху.

***Примітка 1.** Мотоцикли (мопеди) можуть бути додатково обладнані однією протитуманною форою, інші механічні транспортні засоби – двома. Протитуманні фари повинні розміщуватися на висоті не менше 250 мм від поверхні дороги (але не вище фар ближнього світла) симетрично до поздовжньої осі транспортного засобу і не далі 400 мм від зовнішнього габариту за шириною.*

Протитуманні фари, які не входили до комплекту транспортного засобу, можуть встановлюватися в індивідуальному порядку власниками транспортних засобів. Протитуманні фари в темну пору доби мають використовуватися тільки разом із ближнім або дальнім світлом фар. В умовах недостатньої видимості протитуманні фари можна використовувати як окремо, так і разом з ближнім або

дальнім світлом фар.

Примітка 2. *Дозволяється встановлювати на транспортних засобах один або два задні протитуманні ліхтарі червоного кольору на висоті 400-1200 мм і не ближче 100 мм до ліхтарів сигналу гальмування.*

Задні протитуманні ліхтарі не мають загороджувати номерні розпізнавальні знаки і не повинні їх засвічувати.

Примітка 3. *Увімкнення протитуманних фар, задніх протитуманних ліхтарів повинно здійснюватися одночасно з увімкненням габаритних вогнів і освітленням номерного знака (ближнім або дальнім світлом фар).*

Щоб уникнути неправильного сприйняття габаритів транспортного засобу іншими водіями, протитуманні фари та задні протитуманні ліхтарі слід вмикати одночасно з увімкненням габаритних вогнів.

Примітка 4. *На легковому автомобілі і автобусі дозволяється встановлювати один або два додаткові немиготливі сигнали гальмування червоного кольору на висоті 1150-1400 мм від поверхні дороги;*

Додаткові сигнали гальмування мають вмикатися одночасно з основними сигналами гальмування. Вони призначені для своєчасного інформування водіїв, що рухаються позаду, про початок гальмування.

Склоочисники і склообмивачі вітрового скла:

а) не працюють склоочисники;

З метою підвищення безпеки дорожнього руху та запобігання погіршенню видимості дороги, викликаному скупченням на лобовому склі крапель води під час дощу або туману, пилу, бруду, що піднімаються транспортними засобами з поверхні дороги, транспортні засоби мають бути обладнані склоочисниками.

б) не працюють передбачені конструкцією транспортного засобу склообмивачі;

Склоомивачі призначені для запобігання налипанню бруду на лобовому склі транспортного засобу, тому експлуатація транспортного засобу забороняється, якщо вони не працюють.

Колеса і шини:

а) шини легкових автомобілів та вантажних автомобілів з дозволеною максимальною масою до 3,5 т мають залишкову висоту малюнка протектора менше 1,6 мм, вантажних автомобілів з дозволеною максимальною масою понад 3,5 т - 1,0 мм, автобусів – 2,0 мм, мотоциклів і мопедів – 0,8 мм.

Для причепів установлюються норми залишкової висоти малюнка протектора шин, аналогічні нормам для шин автомобілів-тягачів;

Залишкова висота малюнка протектора шини встановлена Правилами дорожнього руху для забезпечення необхідного зчеплення коліс із дорогою. Чим більше залишкова висота малюнка протектора, тим вище ефективність гальмування транспортного засобу та його стійкість.

Висоту малюнка протектора шини, яка зношена рівномірно, визначають на ділянці бігової доріжки, обмеженої прямокутником, ширина якого дорівнює половині ширини бігової доріжки, довжина – $1/6$ довжини її кола ($1/6$ довжини кола дорівнює довжині дуги, хорда якої дорівнює радіусу), а шин, які зношені нерівномірно, – на кількох ділянках із різним зносом, сумарна площа яких має таку ж величину (ДСТУ 3649:2010).

Не допускається встановлення на транспортний засіб шин, якщо висота малюнка протектора здвоєних коліс відрізняється між собою більш ніж на 5 мм (ДСТУ 3649:2010).

б) шини мають місцеві пошкодження (порізи, розриви тощо), що оголюють корд, а також розшарування каркаса, відшарування протектора і боковини;

Пошкодження шин, відшарування протектора і боковини можуть викликати різке спускання повітря і навіть призвести до розриву шини під час руху транспортного засобу, що негативно впливає на його стійкість, а в разі пошкодження передніх шин – і до втрати керованості.

Шини мають бути без пошкоджень (проколів, порізів), що оголюють корд або брекер, а також відшарувань і здуття протектора. Неприпустима наявність предметів між шинами здвоєних коліс транспортного засобу, а також у канавках малюнка протектора. Не допускається заміна золотників заглушками, пробками та іншими пристосуваннями (ДСТУ 3649:2010).

в) шини за розміром або допустимим навантаженням не відповідають моделі транспортного засобу;

Встановлення шин, що не відповідають моделі транспортного засобу, може спровокувати виникнення дорожньо-транспортної пригоди, тому Правилами дорожнього руху забороняється їх встановлення на транспортні засоби.

г) на одну вісь транспортного засобу встановлено діагональні шини разом з радіальними, ошиповані і неошиповані, морозостійкі і неморозостійкі, шини різних розмірів чи конструкцій, а також шини різних моделей з різними малюнками протектора для легкових автомобілів, різними типами малюнків протектора – для вантажних автомобілів;

Шини з різними малюнками протектора або різних конструкцій по-різному поведуться під час гальмування і маневрування транспортного засобу, що може порушити керованість і стійкість транспортного засобу, тому встановлення шин із різним малюнком протектора або різних за конструкцією шин на одну вісь

транспортного засобу заборонене даним пунктом Правил дорожнього руху України. Згідно з ДСТУ 3649:2010 «Колісні транспортні засоби. Вимоги до безпеки технічного стану та методи контролю», не допускаються до експлуатації транспортні засоби, у яких на одній осі встановлені шини різних розмірів, типів конструкцій (радіальна, діагональна, камерна, безкамерна), моделей із різним малюнком протектора, призначені для використання в різні пори року, з шипами або ланцюгами протиковзання або без них.

г) на передню вісь транспортного засобу встановлено радіальні шини, а на іншу (інші) – діагональні;

Оскільки радіальні та діагональні шини мають різну еластичність, що впливає на стійкість і керованість транспортного засобу, Правилами дорожнього руху заборонене встановлення шин різних типів у зазначеній послідовності на передні та задні осі транспортного засобу.

д) на передній осі автобуса, який виконує міжміські перевезення, встановлено шини з відновленим протектором, а на інших осях – шини, відновлені за другим класом ремонту;

Оскільки автобуси, які здійснюють міжміські перевезення пасажирів, поза населеними пунктами можуть рухатися зі швидкістю до 90 км/год, а їхні шини можуть зазнавати підвищених динамічних навантажень, можлива розгерметизація відновлених шин, що призведе до втрати керованості автобусом і виникнення дорожньо-транспортної пригоди.

е) на передній осі легкових автомобілів і автобусів (крім автобусів, які виконують міжміські перевезення) встановлено шини, відновлені за другим класом ремонту;

Слід пояснити, що до відновлених за першим класом ремонту належать шини (камерні та безкамерні) з відновленим малюнком протектора та ті, які до здачі в ремонт не мали наскрізних ушкоджень каркаса, брекера і бортів (за винятком проколів).

До відновлених за другим класом ремонту належать шини, які до відновлення крім проколів мали наскрізні і ненаскрізні пошкодження каркаса або брекера.

є) відсутній болт (гайка) кріплення або є тріщини диска і ободів коліс;

Відсутність деталей кріплення колеса може спровокувати виникнення дорожньо-транспортної пригоди, тому даним пунктом Правил дорожнього руху забороняється експлуатація транспортного засобу, якщо відсутній болт (гайка) кріплення або є тріщини диска і обода якого-небудь колеса.

Примітка : У разі постійної експлуатації транспортного засобу на дорогах, на яких проїзна частина слизька, рекомендується використовувати шини, що відповідають стану проїзної частини.

Двигун:

а) вміст шкідливих речовин у відпрацьованих газах або їх димність перевищують установлені стандартами норми;

Експлуатація транспортних засобів з підвищеною токсичністю або димністю відпрацьованих газів призводить до забруднення навколишнього середовища і виникнення загрози отруєння водія, пасажирів транспортного засобу та інших учасників дорожнього руху, тому Правилами дорожнього руху забороняється експлуатація транспортного засобу, якщо вміст шкідливих речовин у відпрацьованих газах або їх димність перевищують установлені стандартами України норми.

б) негерметична паливна система;

Витік палива з паливної системи особливо небезпечний через високу ймовірність його загоряння від нагрітих деталей транспортного засобу, тому експлуатація транспортного засобу з негерметичною паливною системою заборонена Правилами дорожнього руху.

в) несправна система випускання відпрацьованих газів;

Несправність системи випускання відпрацьованих газів призводить до підвищеного рівня шуму під час руху транспортного засобу, що негативно впливає на учасників дорожнього руху, тому експлуатація транспортного засобу з несправною системою випускання заборонена даним пунктом Правил дорожнього руху.

Інші елементи конструкції:

а) немає передбачених конструкцією транспортного засобу стекол, дзеркал заднього виду;

Самостійно змінювати конструкцію транспортного засобу заборонено Правилами дорожнього руху, тому, якщо конструкцією передбачені які-небудь елементи в салоні транспортного засобу або зовні, знімати їх забороняється.

б) не працює звуковий сигнал;

Оскільки звуковий сигнал є попереджувальним сигналом, який водій має право використовувати для запобігання дорожньо-транспортній пригоді, забороняється експлуатація транспортного засобу, якщо звуковий сигнал несправний.

в) встановлено на скло додаткові предмети або нанесено покриття, які обмежують оглядовість з місця водія, і погіршують його прозорість.

Примітка. На верхній частині вітрового скла автомобілів і автобусів можуть бути прикріплені прозорі кольорові плівки. Дозволяється застосовувати тоновані стекла (крім дзеркальних), світлопропускання яких відповідає вимогам ГОСТ 5727-88. Дозволяється застосовувати занавіски на бокових вікнах автобусів;

Відповідно до ДСТУ 3649:2010 «Колісні транспортні засоби. Вимоги до безпеки технічного стану та методи контролю», не допускається розміщувати предмети (за винятком талона технічного огляду в правій нижній частині вітрового скла та інших документів відповідно до законодавства) або наносити покриття, які обмежують оглядовість з місця водія, відволікають його увагу, погіршують прозорість скла і можуть стати причиною травмування учасників дорожнього руху. Як виняток, у верхній частині вітрового скла дозволяється використовувати смуги з прозорої кольорової плівки, ширина якої не перевищує мінімальної відстані між верхньою межею вітрового скла і зоною очищення склоочисників.

За наявності зовнішніх дзеркал на легкових автомобілях дозволяється встановлювати на задньому склі жалюзі або шторки.

Світлопропускання вітрового скла має бути не менше 75 %, а всіх інших стекол – не менше 70 %. Світлопропускання стекол, які не належать до зони передньої оглядовості водія з його місця, може бути менше 70 % за умови встановлення зовнішніх дзеркал з обох боків транспортного засобу.

г) не працюють передбачені конструкцією замки дверей кузова або кабіни, запори бортів вантажної платформи, запори горловин цистерн і паливних баків, механізм регулювання положення сидіння водія, аварійні виходи, пристрої для приведення їх у дію, привід керування дверима, спідометр, тахограф, пристрій для обігрівання і обдування скла;

Несправності елементів, зазначених у даному пункті Правил дорожнього руху, можуть призвести до виникнення дорожньо-транспортної пригоди або до зниження рівня безпеки дорожнього руху, тому експлуатація транспортного засобу забороняється, якщо є хоча б одна з перелічених у даному пункті несправностей.

г) зруйновано корінний лист або центральний болт ресори;

Руйнування корінних листів або центрального болта ресори може призвести до перекосу мостів транспортного засобу, відхилення його від заданого напрямку руху і виїзду за межі дороги або на смугу зустрічного руху, тому експлуатація транспортного засобу з такими несправностями заборонена Правилами дорожнього руху.

д) зіпсовано тягово-зчіпний або опорно-зчіпний пристрій тягача і причіпної ланки у складі автопоїзда, а також передбачені їхньою конструкцією страхувальні троси (ланцюги). Є люфти в з'єднаннях рами мотоцикла з рамою бокового причепа;

Рух транспортного засобу з несправним тягово-зчіпним або опорно-зчіпним пристроєм може призвести до відриву причепа від тягача, втрати керованості і дорожньо-транспортної пригоди. Конструкція з'єднання рами мотоцикла з

рамою бокового причепа не має допускати будь-якого люфту, бо наявність навіть найменшого зазору може призвести до швидкого руйнування з'єднувального пристрою і мимовільного відділення бокового причепа від мотоцикла.

е) відсутній передбачений конструкцією бампер або задній захисний пристрій, грязезахисні фартухи і бризковики;

Дана вимога Правил введена з метою пом'якшення ударів у разі зіткнення транспортних засобів, а також з метою недопущення заїзду легкових автомобілів під причепа та напівпричепа у разі попутних зіткнень, тому експлуатація транспортних засобів заборонена за відсутності хоча б одного з перелічених елементів. Відсутність бризковиків або брудозахисних фартухів може призвести до викиду бруду і каміння з-під коліс рухомого транспортного засобу, тому експлуатація автомобіля без цих елементів захисту також заборонена.

є) відсутні:

- медична аптечка з нанесеними на неї відомостями про тип транспортного засобу, для якого вона призначена, – на мотоциклі з боковим причепом, легковому, вантажному автомобілі, колісному тракторі, автобусі, мікроавтобусів, тролейбусі, автомобілі, що перевозить небезпечний вантаж;

Медична аптечка призначена для надання першої медичної допомоги в разі виникнення дорожньо-транспортної пригоди, тому експлуатація транспортних засобів без неї заборонена. У транспортному засобі аптечка має зберігатися в закріпленому стані у місці, визначеному заводом-виробником. Якщо конструкцією транспортного засобу не передбачене місце для розміщення аптечки, вона має знаходитися в легкодоступному місці, де неможливий перегрів медикаментів в аптечці від двигуна або сонячних променів.

- знак аварійної зупинки (миготливий червоний ліхтар), який відповідає вимогам стандарту, – на мотоциклі з боковим причепом, легковому, вантажному автомобілі, колісному тракторі, автобусі;

Знак аварійної зупинки є обов'язковим елементом, який водій повинен встановити на відстані 20 м у населеному пункті і 40 м за його межами у випадках, перелічених у пункті [9.10 а\)](#) і [9.10 б\)](#) цих Правил, тому експлуатація зазначених транспортних засобів без знака аварійної зупинки заборонена.

- на вантажних автомобілях з дозволеною максимальною масою понад 3,5 т і в автобусах з дозволеною максимальною масою понад 5 т – противідкотні упори (щонайменше два);

Відповідно до вимог пункту [28.2 б\)](#) цих Правил, водії вантажних автомобілів із дозволеною максимальною масою понад 3,5 т і автобусів повинні під час зупинки або стоянки на підйомах і спусках користуватися противідкотними упорами, тому їх експлуатація без противідкотних упорів заборонена.

- **проблискові маячки оранжевого кольору на великовагових та великогабаритних транспортних засобах;**

Для позначення великовагових і великогабаритних транспортних засобів, а також для виділення їх із загального потоку їх необхідно обладнати проблисковими маячками помаранчевого кольору. За відсутності проблискових маячків експлуатація таких транспортних засобів забороняється.

- **працездатний вогнегасник на легковому, вантажному автомобілі, автобусі.**

Примітка 1: *Тип, марка, місце встановлення додаткової кількості вогнегасників, якими обладнуються транспортні засоби, що перевозять радіоактивні та окремі небезпечні вантажі, визначаються умовами безпечного перевезення конкретного небезпечного вантажу.*

Примітка 2: *Аптечка, перелік медикаментів якої відповідає ДСТУ 3961-2000 для відповідного типу транспортного засобу, і вогнегасник повинні бути в закріпленому стані у місцях, визначених підприємством-виробником. У разі коли конструкцією транспортного засобу зазначені місця не передбачено, медична аптечка і вогнегасник повинні розташовуватись у легкодоступних місцях.*

Тип і кількість вогнегасників повинні відповідати встановленим нормам. Вогнегасники, якими забезпечуються транспортні засоби, повинні бути сертифікованими в Україні відповідно до вимог законодавства;

Вогнегасники так само, як і медична аптечка, повинні бути надійно закріплені в місцях, передбачених заводом-виробником транспортного засобу, за відсутності таких місць вогнегасник має знаходитися у легкодоступному місці.

ж) відсутні ремені безпеки та підголовники в транспортних засобах, де їх установка передбачена конструкцією;

Даний пункт Правил дорожнього руху введений з метою попередження тяжких травм у разі дорожньо-транспортної пригоди, тому експлуатація транспортних засобів за відсутності ременів безпеки і підголовників, передбачених конструкцією транспортного засобу, заборонена.

з) ремені безпеки не в робочому стані або мають видимі надриви на лямках;

Ремінь безпеки є засобом захисту пасажирів і водія від отримання тяжких травм, тому експлуатація транспортних засобів з видимими пошкодженнями ременів безпеки заборонена.

и) на мотоциклі немає передбачених конструкцією дуг безпеки;

Дуги безпеки в разі падіння мотоцикла забезпечують безпеку мотоцикліста, тому Правилами дорожнього руху забороняється експлуатація мотоцикла за відсутності у нього дуг безпеки, передбачених конструкцією.

і) на мотоциклах і мопедах немає передбачених конструкцією підніжок, на сидлі – поперечних рукояток для пасажирів;

ї) відсутні або несправні фари і задні габаритні ліхтарі транспортного засобу, що перевозить великогабаритний, великоваговий чи небезпечний вантаж, а також пробліскові маячки, світлоповертальні елементи, розпізнавальні знаки, передбачені пунктом 30.3 цих Правил.

Відсутність або несправність фар і задніх габаритних ліхтарів транспортного засобу, що перевозить великогабаритний, великоваговий чи небезпечний вантаж, а також пробліскових маячків, світлоповертальних елементів, розпізнавальних знаків може призвести до виникнення дорожньотранспортних пригод з тяжкими наслідками.

У разі виникнення в дорозі несправностей, зазначених у пункті 31.4 цих Правил, водій повинен вжити заходів для їх усунення, а якщо це зробити неможливо – рухатися якомога коротшим шляхом до місця стоянки або ремонту, дотримуючись запобіжних заходів з виконанням вимог пунктів [9.9](#) і [9.11](#) цих Правил.

У разі виникнення в дорозі несправностей, зазначених у пункті 31.4.7 («ї»; «д» – у складі автопоїзда) подальший рух заборонено до їх усунення. Водій несправного транспортного засобу повинен вжити заходів для того, щоб прибрати його за межі проїзної частини дороги.

У разі виявлення несправностей, перелічених у цьому пункті Правил дорожнього руху, експлуатація транспортного засобу забороняється. У разі виявлення їх під час руху водій зобов'язаний негайно їх усунути, а якщо це зробити неможливо, водій може продовжити рух з дотриманням безпечної швидкості до найближчого місця ремонту або стоянки (якщо такий рух не заборонений Правилами), попередньо увімкнувши аварійну світлову сигналізацію, а якщо вона несправна або не працює, то позначивши свій транспортний засіб знаком аварійної зупинки.

Забороняється подальший рух транспортних засобів, у яких:

- а) робоча гальмова система чи рульове керування не дають змоги водієві зупинити транспортний засіб або здійснити маневр під час руху з мінімальною швидкістю;
- б) у темну пору доби або в умовах недостатньої видимості не горять лампи фар чи задніх габаритних ліхтарів;
- в) під час дощу або снігопаду не працює склоочисник з боку розміщення керма;
- г) зіпсований тягово-зчіпний пристрій автопоїзда.

Забороняється експлуатація транспортного засобу шляхом доставки його на спеціальний майданчик чи стоянку тимчасового утримання, передбачених законодавством.

Порядок вилучення транспортного засобу описаний у ст. 265-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Контрольні запитання

1. Які є види і ознаки перехресть?
2. Які вимоги передбачені Правилами дорожнього до руху транспортних засобів на дорогах з одностороннім, двостороннім рухом?
3. Де дозволяється та забороняється зупинка та стоянка транспортних засобів?
4. Які види попереджувальних сигналів? Який порядок використання дальнього світла фар як попереджувального сигналу?
5. Як подаються попереджувальні сигнали?
6. Коли необхідно вмикати аварійну світлову сигналізацію?
7. Які особливості руху в житлових та пішохідних зонах? Які обмеження руху транспортного засобу?
8. Які переваги у маршрутних транспортних засобів?
9. Які вимоги до встановлення номерних, розпізнавальних знаків, написів і позначень?
10. За яких технічних умов забороняється експлуатація транспортних засобів?
11. За яких технічних несправностей гальмівної системи експлуатація транспортних засобів забороняється?
12. За яких технічних несправностей зовнішніх світлових приладів експлуатація транспортних засобів забороняється?
13. За яких технічних несправностей рульового керування та двигуна експлуатація транспортних засобів забороняється?
14. За яких технічних несправностей коліс і шин експлуатація транспортних засобів забороняється?

Завдання на самостійну підготовку з навчальної дисципліни:

1. Перехрестя та його види.
2. Правила проїзду перехресть.
3. Регульовані та нерегульовані перехрестя.
4. Проїзд залізничних переїздів.
5. Проїзд пішохідних переходів і зупинок транспортних засобів.
6. Правила зупинки, стоянки, обгону.
7. Встановлення номерних, розпізнавальних знаків, написів і позначень.
8. Вимоги до технічного стану транспортних засобів та їх обладнання.

Контрольні питання, які виносяться на підсумковий контроль

1. Які НПА регулюють суспільні відносини у сфері дорожнього руху і його безпеки?

2. Документи, які повинен мати при собі водій механічного транспортного засобу.
3. Дати визначення термінів "транспортний засіб", "механічний транспортний засіб". Яка відмінність між ними?
4. Обов'язки водія перед початком руху.
5. За яких обставин водієві забороняється керувати і передавати іншим особам керування транспортним засобом?
6. Які дії повинен вчинити водій у разі зупинки на вимогу поліцейського?
7. Обов'язки водія у разі причетності до дорожньо-транспортної пригоди.
8. Порядок руху пішоходів по дорозі. Обов'язки пішоходів при переході проїзної частини та очікуванні транспортного засобу.
9. Що заборонено пішоходу відповідно до Правил дорожнього руху?
10. Обов'язки пасажирів під час посадки (висадки) та користування транспортним засобом.
11. Що заборонено пасажиру відповідно до Правил дорожнього руху?
12. Що заборонено велосипедисту відповідно до Правил дорожнього руху?
13. Як здійснюється регулювання дорожнього руху?
14. Які загальні правила застосування дорожніх знаків?
15. Загальні ознаки і призначення заборонних знаків.
16. Загальні ознаки і призначення наказових знаків.
17. Загальні ознаки і призначення інформаційно-вказівних знаків.
18. Загальні ознаки і призначення попереджувальних знаків.
19. Загальні ознаки і призначення знаків пріоритету.
20. Призначення і порядок використання табличок до дорожніх знаків.
21. Призначення горизонтальної розмітки.
22. Призначення вертикальної розмітки.
23. Що належить до допоміжних засобів регулювання дорожнього руху?
24. Види сигналів світлофора та значення кожною з них.
25. Хто такий регулювальник та які до нього вимоги?
26. Сигнали регулювальника та їх значення для учасників дорожнього руху.
27. Які є види і ознаки перехресть?
28. Які вимоги передбачені Правилами дорожнього до руху транспортних засобів на дорогах з одностороннім, двостороннім рухом?
29. Де дозволяється та забороняється зупинка та стоянка транспортних засобів?
30. Які види попереджувальних сигналів? Який порядок використання дальнього світла фар як попереджувального сигналу?
31. Як подаються попереджувальні сигнали?
32. Коли необхідно вмикати аварійну світлову сигналізацію?
33. Які особливості руху в житлових та пішохідних зонах? Які обмеження руху транспортного засобу?
34. Які переваги у маршрутних транспортних засобів?
35. Які вимоги до встановлення номерних, розпізнавальних знаків, написів і позначень?

36. За яких технічних умов забороняється експлуатація транспортних засобів?
37. За яких технічних несправностей гальмівної системи експлуатація транспортних засобів забороняється?
38. За яких технічних несправностей зовнішніх світлових приладів експлуатація транспортних засобів забороняється?
39. За яких технічних несправностей рульового керування та двигуна експлуатація транспортних засобів забороняється?
40. За яких технічних несправностей коліс і шин експлуатація транспортних засобів забороняється?

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
			Оцінка	Пояснення
12	97 – 100	Відмінно ("зараховано")	А	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
11	84-96			
10	90-93			
9	85 – 89	Добре ("зараховано")	В	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками.
8	80-84			
7	75 – 79		С	„Добре” – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
6	70–74	Задовільно	Д	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю , але прогалини не носять істотного характеру,

5	65-69	("зараховано")		необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань, містять помилки , робота з трьома значними помилками.
4	60 – 64		Е	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
3	40 – 59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
2	21 – 40			
1	1 – 34		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , потрібні практичні навички роботи не сформовані , усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки